

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma / Kasvatus- ja perhetyö

Mari Anttila – Emmi Haapala

AAPON JÄNNITTÄVÄ PÄIVÄ -
KUVAKIRJA PÄIVÄHOIDON ALOITTAMISESTA

Opinnäytetyö 2010

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalian koulutusohjelma

ANTTILA, MARI	Kuvakirja päivähoiton aloittamisesta
HAAPALA, EMMI	
Opinnäytetyö	45+21 sivua
Työn ohjaaja	Lehtori Heli Paaso
Toimeksiantaja	Upseerin päiväkotikoti / Sari Krekula
Joulukuu 2010	
Avainsanat	kuvakirja, kasvatuskumppanuus, päivähoito

Opinnäytetyö on lasten kuvakirja päivähoiton aloittamisesta. Kuvakirja on tehty yksilöllisesti Upseerin päiväkodille. Opinnäytetyö koostuu kuvakirjasta, kuvakirjaan liittyvästä raportista sekä teoriaosuudesta.

Kuvakirja käsittelee lapsen tunteita ja päivähoiton rytmiä. Kuvakirjan tarkoitus on tukea päivähoiton aloittamista koko perheessä. Tarkoituksena on lieventää lapsen ja vanhempien päivähoiton aloitukseen liittyvää jännitystä. Kirjan tarina ja kuvitus kertovat realistisesti Upseerin päiväkodin toimintatavoista ja tiloista. Näin päiväkotia tehdään tutuksi jo ennen päivähoiton aloitusta. Tämän tarkoituksena on lievittää päivähoiton aloitukseen liittyvää jännitystä.

Kuvakirjaan liittyvä raportti sisältää prosessin kuvauksen lähtökohtineen ja tavoitteineen sekä kuvauksen suunnitteluprosessista. Raportissa avataan myös kuvakirjan saatesanojen ja tarinan tavoitteita ja tehtäviä.

Teoriaosuudessa käsitellään kuvakirjan teemoja. Teoriaosuuden pääpaino on kasvatuskumppanuudessa, koska kuvakirjan on tarkoitus toimia kasvatuskumppanuuden välineenä. Teoriaosuus pitää sisällään kuvakirjallisuuden teoriaa ja varhaiskasvatusta. Teoriaosuudessa tarkastellaan myös lapsen kielen, ajattelun ja tunteiden kehitystä.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Care

ANTTILA MARI

Picture Book on Starting the Daycare

HAAPALA EMMI

Bachelor's thesis

45+21 pages

Supervisor

Heli Paaso, Senior Lecturer

Commissioned by

Upseeri Kindergarten / Sari Krekula

December 2010

Keywords

picture book, educational partnership, daycare

This study is a children's picture book on starting the daycare. The book has been made individually to Upseeri Kindergarten. The study includes a picture book, a report of the picture book and theory.

The picture book is about child's emotions and daily rhythm in daycare. The purpose of the picture book is to support the whole family when a child starts the daycare. The purpose is to alleviate the excitement of a child and parents at the beginning. The story and the pictures of the book tell realistically about the courses and environment in Upseeri Kindergarten. In this way the book makes the kindergarten more familiar already before the actual start.

The report of the picture book includes a description of the process with its basis and goals and a description of planning process. It also includes the goals and tasks of forewords and story.

The theory is about themes of the picture book. The main part is the educational partnership, because the book is supposed to work as a tool in educational partnership. The theory also includes the theory of picture books and early childhood education. It also views the development of language, thinking and emotions in childhood.

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
2 PÄIVÄHOIDON PERUSTEET	7
2.1 Päivähoitoa ohjaavat säädökset ja tavoitteet	7
2.2 Päivähoidon toiminta	8
3 LAPSEN KEHITYS 3–5-VUOTIAANA	9
3.1 Ajattelun kehitys	9
3.2 Tunnetaitojen kehitys	12
3.3 Kielen kehitys	13
4 LASTEN KUVAKIRJALLISUUS	15
4.1 Teksti lasten kuvakirjoissa	15
4.2 Kuvat lasten kuvakirjoissa	17
5 KASVATUSKUMPPANUUS	18
5.1 Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä	19
5.2 Lapsen ja vanhemman suhteen kannattelu	20
5.3 Lapsen kuuleminen	22
5.4 Vanhempien osallisuus	23
5.5 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet	24
5.5.1 Kuuleminen	24
5.5.2 Kunnioitus	25
5.5.3 Luottamus	26
5.5.4 Dialogi	27
5.6 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen	28
6 PROSESSIN KUVAUS	29
6.1 Prosessin lähtökohdat	29
6.2 Suunnitteluprosessi	30
6.3 Tavoitteet kuvakirjalle	31

7 AAPON JÄNNITTÄVÄ PÄIVÄ -KUVAKIRJAN TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT	32
7.1 Saatesanojen tavoitteet ja tehtävät	32
7.2 Tarinan tavoitteet ja tehtävät	33
7.3 Kuvituksen tavoitteet ja tehtävät	38
8 POHDINTA	40
LÄHTEET	43
LIITTEET	
Liite 1. Saatesanat työntekijöille	
Liite 2. Aapon jännittävä päivä -kuvakirja	

1 JOHDANTO

Päivähoidon aloittaminen vaikuttaa paitsi lapsen, myös koko perheen arkeen. Päivähoidon aloittaminen tuo lapselle paljon uutta: kodin rinnalle kokonaan uuden kasvuympäristön, sekä uusia sosiaalisia suhteita niin lapsiin kuin aikuisiin. Lapsen päivähoidon aloittaminen voi olla jännittävä asia myös lapsen vanhemmille. Vanhempia voi jännittää omien töiden alkamisen lisäksi myös lapsen pärjääminen hoidossa. Lapsen jättäminen hoitoon voi ahdistaa vanhempia ja aiheuttaa syyllisyyden tunteita.

Aapon jännittävä päivä on kuvakirja päivähoidon aloittamisesta. Kirja on myös kasvatuskumppanuuden väline. Kirjan tarkoitus on tukea päivähoidon aloittamista koko perheessä. Tarinassa käsitellään lapsen tunteita päivähoidon aloittamisesta ja tutustutaan päivähoidon rytmiin. Kuvakirjan tarkoituksena on helpottaa päivähoidon aloitukseen liittyvää jännitystä niin lapsella kuin vanhemmilla.

Kuvakirja on ensisijaisesti tarkoitettu Upseerin päiväkodin 3–5-vuotiaiden ryhmässä aloittaville lapsille ja heidän vanhemmilleen. Kirjan avulla voi myös perehdyttää ryhmää vaihtavia lapsia ja heidän vanhempiaan. Kuvakirja on tehty yksilöllisesti Upseerin päiväkodille. Kirjan tarina ja kuvitus kertovat realistisesti Upseerin päiväkodin toimintatavoista ja tiloista. Näin päiväkotia tehdään tutuksi jo ennen päivähoidon aloitusta. Tämän tarkoituksena on lievittää päivähoidon aloitukseen liittyvää jännitystä.

Idea kuvakirjan toteuttamisesta opinnäytetyönä syntyi halusta tehdä kuvakirja tueksi lapselle vaikean asian käsittelyyn. Kuvakirjassa korostuu visuaalisuus, mikä tukee lapsen kykyä ymmärtää. Meillä oli monta ajatusta kuvakirjan teemasta ja yhtenä niistä oli päivähoidon aloittaminen. Tarjosimme ideaa Upseerin päiväkodille, joka halusi tilata kuvakirjan. Päiväkodin johtaja on myös kasvatuskumppanuuskouluttaja, minkä vuoksi hän innoistui erityisesti kirjasta kasvatuskumppanuutta tukevana välineenä. Kirja on tarkoitettu vain Upseerin päiväkodin käyttöön, eikä sitä ole tarkoitus painaa varsinaiseksi kovakantiseksi kirjaksi. Upseerin päiväkotia vastaa kuvakirjan monistuksesta.

Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö. Työhön kuuluu kuvakirja päivähoidon aloittamisesta, raportti kuvakirjan valmistumisesta ja sisällöstä, sekä kuvakirjan tee-

moihin liittyvä teoriaosuus. Teoriaosuus sisältää teoriaa kasvatuskumppanuudesta, varhaiskasvatuksesta, lapsen ajattelun, kielen ja tunteiden kehityksestä, sekä teoriaa kuvakirjallisuudesta.

Suomalaisessa lastenkirjallisuudessa on vastaavanlaisia teoksia, jotka kertovat päivähoiton aloituksesta. *Aapon jännittävä päivä* eroaa näistä teoksista siinä, että se on tehty yksilöllisesti Upseerin päiväkodille. Kirjassa kuvataan realistisesti Upseerin päiväkotia, kun taas muissa teoksissa ei kuvata oikeasti olemassa olevaa päiväkotia. Mielestämme *Aapon jännittävä päivä* antaa tarkemman kuvan päiväkodin päivän rytmistä muihin teoksiin verrattuna. Muissa teoksissa on korostettu enemmän päiväkotiarjen tyyppillisiä yksittäisiä tilanteita, kuten ristiriitatilanteita muiden lasten kanssa.

2 PÄIVÄHOIDON PERUSTEET

2.1 Päivähoitoa ohjaavat säädökset ja tavoitteet

Päivähoito on varhaiskasvatusta tarjoava palvelu. Varhaiskasvatus on lapsen elämän piirissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Varhaiskasvatuksessa on tärkeää vaalia lapsuutta ja ohjata lasta kasvamisessa. Sen tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatus koostuu kasvatuksen, hoidon ja opetuksen kokonaisuudesta. Se on suunnitelmallista toimintaa, jossa lapsen leikillä on keskeinen merkitys. (Vasu 2005, 11, 13.)

Lain mukaan päivähoiton tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten vanhempia heidän kasvatustehtävässään, sekä yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Päivähoiton tulee tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, sekä monipuolisesti tukevaa toimintaa lapsen omat lähtökohdat huomioon ottaen. Päivähoiton tulee edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä, sekä tarjota lapselle älyllistä, esteettistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. Uskonnollisen kasvatuksen tukemisessa on kuitenkin kunnioitettava lapsen vanhempien vakaumusta. (Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36.)

Varhaiskasvatuksen arvot perustuvat kansainvälisiin lapsen oikeuksia määritteleviin sopimuksiin, säädöksiin ja asiakirjoihin. Keskeisin arvo on lapsen ihmisarvo. Tämä perusarvo kattaa neljä yleisperiaatetta: lasten tasa-arvoinen kohtelu, lapsen etu, lapsen oikeus elämään ja täysipainoiseen kehittymiseen, sekä lapsen mielipiteen huomioon ottaminen. (Vasu 2005, 12.)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Lapsi nauttii yhdessäolosta muiden lasten ja kasvattajien kanssa. Lapsen perustarpeista huolehditaan, sekä lapsen terveyttä ja toimintakykyä vaalitaan lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi. Lapsi oppii sosiaalisia taitoja ja kokee olevansa tasa-arvoinen vertaisryhmässä. Lapsen hyvinvointia edistää myös mahdollisimman pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet varhaiskasvatuksessa. (Vasu 2005, 15.)

2.2 Päivähoidon toiminta

Hyvä hoito muodostaa perustan kaikelle toiminnalle varhaiskasvatuksessa. Kun lapsen perustarpeet on huolehdittu, voi lapsi suunnata mielenkiintonsa muihin lapsiin, varhaiskasvatuksen toimintaan ja ympäristöön. Hyvän hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudella voidaan edistää lapsen myönteisen minäkäsityksen syntymistä. Samalla se edistää lapsen vuorovaikutustaitoja sekä ajattelun kehitystä. (Vasu 2005, 16.)

Lapsen päivä muodostuu erilaisista arkisista tilanteista, jotka luovat selkeän päivärytmin perustan. Lapsen päivään kuuluu erilaisia hoitotilanteita sekä arjen työtehtäviä ja aikaa on myös vapaalle leikille. Nämä kaikki ovat tärkeitä lapsen kasvun ja oppimisen tilanteita. (Vasu 2005, 16.)

Päivähoidossa lapsille on tarjolla runsaasti mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen. Lapsille annetaan vapautta valita itse mieluista tekemistä, sekä tilaisuuksia osallistua aikuisen suunnittelemaan toimintaan. Lapsen kehittyminen tasapainoiseksi, itseään toteuttavaksi ja vastuulliseksi ihmiseksi edellyttää myös vähemmän mieluisten asioiden tekemistä. Moni taito saattaisi jäädä kehittymättä, ellei aikuinen olisi ohjaavin ottein, ystävällisesti ohjaamassa ja kannustamassa yrittämään. Tämän lisäksi taitojen kehittä-

tymiseksi tarvitaan myös riittäviä tiloja ja välineitä, sekä aikaa toiminnalle. (Kolbe & Järvinen 2002, 172 - 173.)

Päiväkodissa ollaan vertaisryhmässä, jossa toiminta tapahtuu useimmiten ryhmässä. Sosiaalisten taitojen hankkiminen edellyttää työskentelyä siinä missä tiedollistenkin taitojen hankkiminen. Lapsen on saatava kokea ihmissuhteiden iloja ja pettymyksiä. Lapsella on hyvä olla aikaa katsella, kuunnella, pohtia ja kokeilla erilaisia toimintamalleja ja ristiriitojen ratkaisuja. Lapsen on saatava selvittää asioita vertaisryhmänsä sisällä ja tarvittaessa on oltava mahdollisuus saada aikuiselta apua ja tukea. Kyky nähdä asioita toisen ihmisen näkökulmasta sekä ymmärtää syy-seuraus-suhteita on vastuullisuuden kehittymisen edellytys. (Kolbe & Järvinen 2002, 174 - 176.)

3 LAPSEN KEHITYS 3–5-VUOTIAANA

Kun lapsesta tulee 3–4-vuotias hänen vuorovaikutussuhteensa muuttuvat ja ne alkavat uudella tavalla muokata lapsen kehittyvää persoonallisuutta. Neljävuotias lapsi on kykenevämpi kohtaamaan tarpeensa yksin, oli sitten kyse pukemisesta, juomisesta tai vaikka jonkin tunteen sietämisestä. Hän pitää myös itseään selkeämmin henkilönä, jolla on omat oikeutensa. Fyysinen ja psyykinen riippuvuus menettää merkitystään. Lapsi alkaa kiinnostua ihmisistä ihmisinä ja vertaa itseään muihin. (Furman 1993, 63.)

3.1 Ajattelun kehitys

Ajattelu alkaa ihmetyksestä. Sen kimmokkeena on halu saada järkeä tapahtumiin ja löytää tapahtumille merkitys. Pieni lapsi lähestyy asioita ihmetellen ja tehden oletuksia, joita hän myöhemmin kokeilee. Lapsella on jo varhain tavoitteita ja päämääriä. Ajattelukyky on yhteydessä havainnointiin ja kieleen. Ajattelulla on kuitenkin myös oma tehtävänsä ja asemansa. Sitä pidetään keskeisenä merkinä itsenäisestä ja toimivasta persoonallisuudesta. Jopa hyvin pienet lapset ajattelevat, mutta se eroaa paljon siitä, mitä aikuiset kutsuvat realistiseksi ajatteluksi. (Furman 1993, 164; Karlsson & Riihelä 1991, 21.)

Siirtyminen lapsenomaisesta ajattelusta kypsään ajatteluun vaatii paljon tukea. Lasten ajattelu on usein kirjaimellista ja konkreettista, sekä sidoksissa siihen todellisuuteen, jonka he ovat aisteillaan kokeneet. Symboliset ja abstraktit käsitteet eivät kuulu heidän ymmärrykseensä vielä tässä vaiheessa. Lapsen ajattelu ei myöskään tee eroa sisäisen ja ulkoisen todellisuuden välillä. Tosiasiat ja kuvittelu saattavat siis helposti sekoittua keskenään. (Furman 1993, 164; Karlsson & Riihelä 1991, 21.)

Lapsen ajattelussa on myös erilainen käsitys ajanjaksoista. Aikuisen on ehkä vaikea ymmärtää, että lapset ajattelevat esimerkiksi kahden viikon takaisen kaupassa käynnin tapahtuvan nykyhetkessä. Samoin kuin tuleva tapahtuma ajatellaan tapahtuvan tällä hetkellä. (Furman 1993, 164 - 165.)

Lapsen syy-seuraussuhteet eroavat paljon aikuisen ajattelutavasta. Lapsi kyllä etenee syystä seuraukseen, mutta olettaa, että kaikki mitä tapahtuu ja kaikki seuraukset ovat suhteessa lapseen itseensä. Jos esimerkiksi lapsi jätetään yksin, voi se lapsen ajattelussa tarkoittaa ettei kukaan rakasta häntä tai että hän on ollut tuhma. (Furman 1993, 165.)

Sekä lapselle että lasta lähellä oleville aikuisille on hyötyä siitä, että aikuiset ymmärtävät lapsen ajattelutapaa. Tämän avulla kommunikaatio paranee, ja se auttaa aikuisia arvioimaan lapsen valmiutta realistiseen ajatteluun. Jos aikuiset eivät kunnioita lapsen omaa ajattelutapaa, eivätkä kuuntele sitä, eivät he tule tietämään millä tavalla lapsi asioista ajattelee. Näin ollen he eivät kykene auttamaan lasta kehittymään tarkoituksemukaisesti. Ajattelua tulee harjoittaa ja arvostaa. (Furman 1993, 167 - 168.)

Himberg ym. esittävät Jean Piaget'n teorian, joka on 1900-luvun tärkein ajattelun kehitystä selittävä teoria. Piaget'n teoria kognitiivisesta kehityksestä on tärkeimpänä pohjateorian lapsen ajattelun kehitykselle. Teorian perusoletus liittyy ajattelun vaiheittaiseen, määrälliseen ja laadulliseen kehittymiseen. Kukin kehitysvaihe on seuraavan vaiheen edellytys. Teorian mukaan kaikki lapset käyvät läpi samat kehitysvaiheet, vaikka kehitys voi olla ajallisesti poikkeavaa. (Himberg, Laakso, Peltola, Näätänen & Vidjeskog 2002, 41 - 42.)

Lapsi suuntaa aktiivisesti havaintojaan ja alkaa jäsentää niitä. Tällöin puhutaan sisäisestä malleista. Samaan aikaan lapsi alkaa rakentaa uusia toimintamalleja, skeemoja, muuttaen toimintaansa vanhojen toimintamallien kautta. Nämä skeemat muuttuvat ja muokkautuvat oppimisen kautta ja tarpeiden mukaan. (Himberg ym. 2002, 41.)

Piaget'n teorian mukaan kognitiivinen kehitys jaetaan neljään vaiheeseen: sensomotorinen vaihe, esioperationaalinen vaihe, konkreettisten operaatioiden vaihe ja formaalisten operaatioiden vaihe. Näistä esioperationaalinen vaihe koskettaa 3–4-vuotiasta lasta. Lapsi alkaa käyttää kieltä, sekä tällöin ymmärtää jonkin sanan tai käsitteen tarkoittavan tiettyä kohdetta. Tämä symbolifunktion syntyminen nopeuttaa ajattelua, vaikka ajattelu ei ole vielä loogista. Ongelmia ratkaistessaan lapsi tukeutuu edelleen pääosin näköhavaintoihinsa. Esimerkiksi kahdesta samankokoisesta, mutta eri muotoisesta kappaleesta lapsi määrittelee näköhavaintonsa perusteella toisen toista suuremmaksi. Esioperationaalinen vaihe jakautuu edelleen esikäsitteelliseen vaiheeseen (2–4-vuotiaana) sekä intuitiiviseen vaiheeseen (4–7-vuotiaana). Esikäsitteellisessä vaiheessa lapsella on vielä vaikeuksia erottaa ajattelua ja tekoja toisistaan. Intuitiivisessa vaiheessa aikasuhteet hahmottuvat. (Himberg ym. 2002, 42 - 43; Anttila, Eronen, Kallio, Kanninen, Kauppinen, Paavilainen & Salo 2005, 78.)

Mielikuvitus on yhdistelmä lapsen ajattelun eri piirteitä. Mielikuvitus vaatii elämyksiä, kokemuksia ja tietoja, joita lapsi luovasti yhdistelee ja luo näin uusia käsitteitä ja ratkaisuja. Lapselle kuitenkin mielikuvituksen ja todellisuuden välinen raja on usein horjuva. Lapsi elää kiehtovassa, joskus jännittävässäkin, maailmassa, johon aikuiset harvoin pääsevät sisään. Lapsen maailmaan liittyy usko, että kaikki elää. Tätä sanotaan animismiksi. Lapselle esimerkiksi pihan puut saattavat esiintyä ystävällisinä tai vihaisina hahmoina. Lapsi myös uskoo, että hänen ajatuksensa ja unensa saattavat oikeasti toteutua. Se aiheuttaa lapselle huolta ja murhetta, ehkä jopa syyllisyydentunteita. Esimerkiksi painajaisunen jälkeen lapsi saattaa nousta sängystä tarkastamaan, ettei unimaailma ole todellinen. (Jarasto & Sinervo 1997, 98 - 100.)

Kuvakirja päivähoidon aloituksesta tukee lapsen ajattelun kehitystä. Realistisesta kuvakirjasta lapsi saa näkö- ja kuulohavaintojensa kautta aineksia uusien toimintamallien rakentamiseen. Nämä mallit todentuvat käytännössä kun lapsi aloittaa päivähoidon.

Lapsi huomaa kirjassa esiin tulleiden asioiden olevan tosia ja oppii kirjan avulla tuntemaan hoitopaikkansa päivärytmiä.

3.2 Tunnetaitojen kehitys

Tunteet rikastuttavat elämää. Lapsella on tunnistettu synnynnäisiä perustunteita, kuten esimerkiksi ilo, pelko, kiukku ja innostus. Lapsen kasvaessa nämä tunteet saavat uusia muotoja ja vivahteita. Esimerkiksi innostuksesta voi syntyä kokonainen tunteiden kirjo. Kolmen vuoden iässä lapsen tunneasteikkoon kuuluu jo paljon tunteiden vivahteita. (Salminen 2005, 34.)

Rikas tunne-elämä ei vaadi kykyä, tietoa eikä älyä. Riittää, että ihminen kykenee tunnistamaan tunteet ja kestämään ne. Se antaa oikean kuvan siitä, mitä mielessämme ja kehossamme tapahtuu ja mistä muiden ihmisten käyttäytyminen johtuu. Tunteet auttavat kokemaan ja arvostamaan miellyttäviä ja epämiellyttäviä tuntemuksia. (Furman 1993, 319.)

Kyky tunteiden tunnistamiseen ja kestämiseen antavat kuvan siitä, mitä kehossa ja mielessä tapahtuu. Lapsen kyky tuntea ja sietää tunteitaan riippuu pitkälti siitä jakaako aikuinen lapsen tunteet lapsen kanssa. Lapsi tarvitsee tunteilleen hyväksymistä ja myötäelämistä. Lapsi tarvitsee myös apua tunteiden hallitsemisessa ja nimeämisessä. Lapsen tulee saada käydä läpi kaikenlaiset tunteensa ilman häpeän tunnetta. Vain näin lapsi oppii hyväksymään tunteensa. Kun aikuiset todella auttavat lasta tunteiden suhteen, he auttavat tuntemaan niitä, pitämään ja sietämään niitä, sekä välittämään tunteita ajatuksen ja sanojen tasolla. Aikuiset eivät saa jättää lasten tunteita huomiotta, eikä kieltää niitä. (Furman 1993, 319, 323 - 324, 326; Jalovaara 2006, 21.)

Kun lapsi kokee jotain hyvin voimakasta, hän usein katsoo aikuista tarkistaakseen tunteeko aikuinen lapsen kanssa samoja tunteita ja kuinka aikuinen sietää sen. Lapsi tarvitsee välillä apua tunteidensa kanssa. Aikuinen voi auttaa esimerkiksi nyökkäämällä tai sanomalla jotain rohkaisevaa. Lievemmissäkin tunteissa lapsi kaipaa empaattista kuuntelijaa. Lapsi saattaa ajatella, että jokin asia on niin riemukasta, että siitä täytyy

päästä heti kertomaan kotona. Kun lapsen kyky tuntea kasvaa, hänen tunteensa sitoutuvat aiempaa vähemmän kehoon. Iän myötä epämiellyttäviä tunteita voidaan sietää paremmin, mutta ajoittain lapsi tarvitsee kuitenkin tukea tunteen sietämisessä. Samalla niin hyvät kuin pahatkin tunteet monipuolistuvat. Aikuiset auttavat lasta koko ajan tuntemalla lapsen mukana ja nimeämällä lapsen tunteita lapselle. Kun lapsella on kyky tuntea, on myös toisen tunteiden myötäeläminen mahdollista. Lapsi kykenee jo varhain tuntemaan empatiaa. Pieni lapsi voi tuntea mielihäpeää esimerkiksi kun toinen lapsi itkee. (Furman 1993, 324 - 326; Jalovaara 2006, 27.)

Sadut ja tarinat vaikuttavat myönteisesti lapsen persoonallisuuden kehitykseen ja rikastuttavat mielikuvitusta. Lukeminen auttaa lasta tiedostamaan tunteitaan ja hyväksymään ne. Aikuinen voi tukea lasta vaikeiden asioiden ja kielteisten tunteiden kohtaamisessa. Yhdessä voidaan pohtia esimerkiksi lastenkirjallisuuden henkilöiden eri tapoja ilmaista kielteisiä tunteita. Menetystä ja surua on helpompi käsitellä kirjan kautta lapsen ehdoilla. Tarinat usein puhuttelevat lasta lapsen omalla tasolla, ja näiden tarinoiden kautta lapsi kokee ja oppii voimakkaita tunne-elämyksiä ja myötäelämistä. (Koppinen, Lyytinen & Rausku-Puttonen 1989, 106 - 107; Litja & Oinonen 2000, 132.)

3.3 Kielen kehitys

Kielellä on keskeinen sija lapsen kehityksessä. Kielen avulla lapsi jäsentää havaintomaailmansa ja tutustuu ympäristöönsä. Kielen oppimisen jälkeen havaintojen ja kokemusten jäsenteleminen on helpompaa. Kieli on sosiaalisen vuorovaikutuksen ajatusten ja tunteiden viestintäväline sekä tärkeä käyttäytymisen säätelijä. Kyky kertoa toiveista ja tarpeista motivoi lasta kehittämään kielellisiä taitojaan. Lapsi oppii säätelämään ja suunnittelemaan toimintaansa muilta ihmisiltä saamansa kielellisen palautteen avulla. (Himberg ym. 2002, 46; Lyytinen, Korhonen & Lyytinen 2003, 105.)

Lapsen kielen varhaiskehityksessä on suuria yksilöllisiä eroja, ja se on haaste paitsi lapselle niin myös lasta lähellä oleville aikuisille. Kieli opitaan vuorovaikutustilanteissa. Näissä tilanteissa tunteet, tapahtumat, ajatukset ja vaikkapa esineet saavat sanallisen ilmaisun ja sen seurauksena merkityksen. Mitä enemmän aikuiset puhuvat lapsen

kanssa siitä, mitä he minäkin päivänä tekevät, sitä nopeammine lapsen sanavarasto ja kielellinen ilmaisukyky kehittyvät. Vuorovaikutus sisältyy niin vahvasti arkeen, ettei sen tapahtumista usein edes tiedosteta. Aikuisen ja lapsen välinen vuorovaikutus tapahtuu arjen tapahtumien lisäksi myös tunnetasolla sekä toiminnan tasolla. Sanavaraston laajetessa ja kielen sääntöjärjestelmän omaksuttuaan lapsen mahdollisuudet olla vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa monipuolistuvat. Muistin ja kielen kehittyminen mahdollistaa aikuisen ja lapsen välisen neuvottelusuhteen. Lapsi ja aikuinen voivat keskustella aikomuksistaan, mikä auttaa lasta siinä, että hän kykenee pitämään aikuisen mielessään pidempään, sekä sietämään ja jakamaan vaikeita tunteita. (Launonen & Korpjaakko-Huuhka 2006, 20 - 21; Himberg ym. 2002, 49, Anttila ym. 2005, 76.)

3–4-vuoden ikä on nopean kielen kehityksen aikaa. Tässä iässä lapsi oppii paljon kielen rakenteesta, eli kieliopista. Lapsen luomaan kielioppiin heijastuu lapsen kognitiivinen taso. Kolmivuotiaan lapsen lauseet ovat aiempaa monimutkaisempia. Niissä esiintyy jo aikamuotoja, verbien taivuttamista ja apuverbejä. Taivutusmuotojen omaksuminen on nopeimmillaan tässä iässä. Lapsi tekee tiedostamattomia oletuksia kielen sääntöjärjestelmästä ja kieliopista kuulemansa perusteella. Tämän kaltainen päättely johtaa usein virhetaivutuksiin, jotka todistavat, ettei lapsi vain toista kuulemaansa puhetta vaan taivuttaa sanoja oikeiksi luulemiensa sääntöjen mukaan. Tämän jälkeen kielen kehitys tasaantuu ja kielen tuottaminen alkaa olla melko virheetöntä. (Himberg ym. 2002, 48; Leiwo 1989, 85, 90; Eronen, Kanninen, Katainen, Kauppinen, Lähdesmäki, Oksala & Penttilä 2001, 65; Woolfson 2003, 130 - 131.)

Lapsen kysymykset heijastavat hänen ajattelunsa kehitystä ja ilmaisevat älyllistä uteliaisuutta. Lapsi pohtii ja kysyy hyvin monenlaisia asioita. Ikävaihetta 2–4 vuoteen kutsutaan mikä-vaiheeksi. Lapsi haluaa tietää asioiden ja esineiden nimiä ja vähitellen nimeäminen laajenee kuvaileviin ominaisuuksiin, kuten muotoihin ja väreihin. Ikävaihetta 4–6 vuoteen kutsutaan miksi-vaiheeksi. Lapsi pohtii syy-seuraussuhteita. Lapsi vaatii aikuiselta perusteltuja selityksiä asioille. Niillä asioilla, joista lapsen kanssa keskustellaan, on merkitys kielen kehityksen kannalta. Lapsen on saatava tuntee, että hänen tiedonhaluun kunnioitetaan ja häneen suhtaudutaan vakavasti. Kysymysten takana saattaa olla huolia tai pelkoja, minkä vuoksi lapsen kysymyksiin vastaaminen on tärkeää. Lapsen sanavarasto laajenee, ja hän harjoittelee puhumista sekä kerää kyse-

lemällä uutta tietoa. (Himberg ym. 2002, 48 - 49; Anttila ym. 2005, 75 - 76; Jarasto & Sinervo 1997, 102.)

Kolmivuotiaana lapsi alkaa tiedostaa keskustelusääntöjä. Lapsi huomaa, että keskusteluissa noudatetaan tietynlaisia sääntöjä, kuten esimerkiksi taukoja. Taukojen lisäksi lapsi alkaa tunnistaa myös entistä enemmän muita viestejä, kuten äänen madallusta tai eleiden vähenemistä puheenvuoron loppua kohden. Nämä viestit kertovat lapselle koska on hänen vuoronsa puhua. (Woolfson 2003, 131.)

Lapsen kielellisen ilmaisuuden tasoon vaikuttaa aikuisten suhtautuminen lukemiseen, sa-tuihin ja keskusteluun lapsen kanssa. Kolmen vuoden iässä lapset rakastavat loruja ja riimejä. Oppiakseen itse ilmaisemaan kieltä, tarvitsee lapsi monipuolisia kielellisiä malleja. Kuuntelemalla aikuisen puhetta ja lukemista lapsi omaksuu äänteistön, sanas-ton ja lauserakenteet. Lukeminen tyydyttää myös monipuolisesti lapsen perustarpeita, esimerkiksi turvallisuuden ja läheisyyden tarvetta. Turvallisen aikuisen sylissä on helppo tutkia kuvien ja sanojen maailmaa. Lapsi kykenee jo ymmärtämään satujen ja tarinoiden vaikeampia juonia, sekä useita henkilöihahmoja. Lukeminen tyydyttää myös tietämisen ja ymmärtämisen tarvetta, sekä kehittää lapsen keskittymis- ja havaintoky-kyä. Yhteinen lukuhetki tukee myös lapsen käsitystä omasta arvosta tärkeänä ihmise-nä. (Himberg ym. 2002, 48 - 49; Koppinen ym. 1989, 103 - 104; Woolfson 2003, 134.)

4 LASTEN KUVAKIRJALLISUUS

4.1 Teksti lasten kuvakirjoissa

Kirjat ovat yksi helpoimpia tapoja avartaa lapsen maailmaa. Ne tarjoavat jotakin uutta ja mielenkiintoista ja näin laajentavat lapsen kokemuspiiriä. Kuvakirja voidaan määri-tellä monin eri tavoin. Erään määritelmän mukaan kuvakirja on teos, jossa joka au-keamalla on vähintään yksi kuva, ja tarinaa viedään eteenpäin niin kuvien kuin tekstin avulla. Kuvakirjassa kuvat ja teksti yhdessä muodostavat luontevan kokonaisuuden. Kuva ja sana ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Kuvakirja voidaan määritellä myös kohderyhmänsä mukaan. Esimerkiksi jos teksti ja kuvat on suunnattu lapsille, sitä kut-

sutaan lasten kuvakirjaksi. (Suojala & Karjalainen 2001, 142 - 143; Tomlinson-Keasey 1981, 189.)

Suojala ja Karjalainen (2001, 143.) esittelevät ruotsalaisen tutkijan, Ulla Rhedinin, jaottelun kuvakirjoista. Hänen mukaansa kuvakirjat voidaan jakaa kolmeen eri ryhmään: eepinen kuvakirja, laajennettu kuvakirja ja alkuperäinen kuvakirja. Eeppisessä kuvakirjassa kuvan tarkoitus on selventää tekstiä ja kuvata tarinan pääkohtia. Laajennetussa kuvakirjassa kuvien avulla kerrotaan jotain lisää. Tällöin tekstiä on yleensä vähän. Alkuperäisessä kuvakirjassa teksti ja kuva ovat kiinteässä vuorovaikutuksessa keskenään, jolloin tekstin hahmotukseen vaaditaan kuvia.

Kuvakirjan tarina voi olla satu tai realistinen kertomus. Satu on tarina, jossa on epärealistisia kohtia. Sadussa on aina vähintään yksi todellisuudessa mahdoton asia, esimerkiksi ihmisen ja eläimen välinen keskustelu. Realistinen kertomus on tarina, josta puuttuu sadulle ominaiset yliluonnolliset olennot ja tapahtumat. Tarinan ympäristö on aina todellinen. Tarkoitus on, että realistinen kertomus ymmärretään sellaisenaan, eikä lapsen todellisen ja kuvitteellisen erottamiskyvyllä ole merkitystä. Realistisen kertomuksen tarkoituksena on lisätä tietoa, mutta kuten sadussa, myös realistisessa kertomuksessa puhutaan vaikeuksista ja onnistumisista. Sadun ja realistisen kertomuksen tavoitteet ovat kuitenkin usein erilaiset. (Ylönen 2000, 9, 88.)

Teoksemme *Aapon jännittävä päivä* on siis Rhedinin jaottelun mukaan eepinen kuvakirja. Se on realistinen kertomus, joka on tarina päivähoidon aloittamisesta. Lapsen ja koko perheen halutaan saada tietää, mikä heitä päiväkodissa odottaa. Etukäteen saatu tieto auttaa poistamaan ennakkoluuloja ja vähentää uuden asian aiheuttamaa pelkoa. (Ylönen 2000, 88.)

Kertomukset antavat lapselle eväitä leikkiin ja ajatteluun. Parhaimmillaan tarinat auttavat lasta käsittelemään askarruttavia asioita sekä auttavat ajattelua siirtymään uuteen vaiheeseen. Kuvakirjat ovat usein kasvatuksellisia ja antavat lapselle käyttäytymismalleja. Hyviä tapoja, ystävyyttä ja tasa-arvoa edistetään kuvakirjojen avulla. (Turunen & Jokela 2005, 5; Suojala & Karjalainen 2001, 144.)

4.2 Kuvat lasten kuvakirjoissa

Lasten kuvakirjan kuvat edustavat kuvallista kieltä tekstin edustaessa verbaalista kieltä. Kuten verbaalista kieltäkin, myös kuvallista kieltä voidaan tulkita ja analysoida. Kuvallinen kommunikaatio on tärkeä väline tänä päivänä. (Suojala & Karjalainen 2001, 144.)

Kuvakirja on lapsen ensimmäinen kosketus kuvataiteen maailmaan. Ensin tutustutaan katselukirjoihin, joissa pääpaino on kuvilla joissa on vain muutamia kuvia selittäviä sanoja. Lapsen oppiessa kuvittelemaan asioita mielessään, siirtyy lukuhetken painopiste kirjan kuviin. Vähitellen tekstin osuus ja merkitys lisääntyy. Kuvakirjassa kuvan ja sanan suhde on tasainen, tai joskus kuvan osuus voi olla tekstiä suurempi, mutta ne muodostavat silti yhdessä kokonaisuuden. (Suojala & Karjalainen 2001, 155; Ylönen 2000, 46 - 47; Tomlinson-Keasey 1981, 190 - 191.)

Kuvakirjan avulla lapsi tutustuu kuvalliseen kieleen ja se vetoaa lapsen aisteihin, havaintokykyyn ja eläytymiskykyyn. Kyseessä on kokonaisvaltainen elämys, jonka avulla omaksutaan esteettisiä periaatteita ja arvoja. Pienille lapsille kannattaa tarjota kaikenlaisia kuvia: hauskoja ja vakavia, abstrakteja ja esittäviä, vanhoja ja uusia. Oleellista on pyrkiä välttämään yksipuolisuutta. Lasten kuvakirjojen kuvat ovat yleensä viehättäviä ja niillä on myönteinen merkitys. Kuvia tarvitaan tarinan ymmärtämisen tueksi, sekä kiinnostuksen herättämiseksi ja säilyttämiseksi. Lapsen kiinnostus laimenee nopeasti, elleivät kuvat onnistu vetämään lapsen huomiota puoleensa. Onnistuneessa kuvassa välittyy tunne samalla tavalla kuin tekstissäkin. (Suojala & Karjalainen 2001, 155; Ylönen 2000, 47; Tomlinson-Keasey 1981, 191.)

Kuvakirjan selaaminen opettaa lukijalleen kuvien logiikan ymmärtämistä, eli sitä miten tarina jatkuu kuva kovalta ja etenee ajassa. Aikaa voidaan kirjoissa kuitenkin tiivistää, eli kaikkea ei esitetä kuvissa eikä välttämättä edes tekstissä. Joskus jätetään tarkoituksella kuvaamatta tarinan huippukohtia ja annetaan lukijan rakentaa tapahtuma omassa mielikuvituksessaan. Jotta lapselle olisi hyötyä mielikuvistaan, kirjan kuvien tulisi olla värikkäitä ja realistisia. (Suojala & Karjalainen 2001, 158 - 159; Tomlinson-Keasey 1981, 191.)

Pienestä asti lapsen tulee saada keskustelujen, tarinoinnin ja yhdessä lukemisen kokemuksia. Ne kaikki ovat osa lapsen kielen kehityksen tukemista. Siihen liittyy myös kuvien tarkastelu ja kuvallisen kielen omaksuminen. Kirjojen tarkastelu yhdessä lapsen kanssa auttaa myös tunne-elämän kehittymistä. Kuvakirjan kuvien tutkiminen yhdessä on vuorovaikutusta, jossa on tilaa ajatuksille ja mielikuvitukselle. Taiteen maailma voi avautua lapselle kuvakirjojen avulla ja rikastuttaa lapsen elämää monin tavoin, jonka vaikutukset näkyvät vielä aikuisenakin. (Suojala & Karjalainen 2001, 161.)

5 KASVATUSKUMPPANUUS

Vanhempien ja päivähoidon henkilöstön välinen yhteistyö linjataan valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kasvatuskumppanuudeksi. Tällä tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön sitoutumista ja toimimista lapsen kehityksen, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana on, että kasvuympäristöt ja kasvatuskäytännöt vaikuttavat lapsen kasvuun ja kehitykseen kodin rinnalla. Vanhemmat ja kasvattajat jakavat keskenään vastuun lapsen hyvinvoinnista ja kehityksen tukemisesta. Onnistuneen kasvatustavun kannalta on olennaista se, miten koti ja päivähoito sitoutuvat toteuttamaan tätä yhteistä jaettua kasvatustehtävää. (Kaskela & Kekkonen 2006, 11, 13; Vasu 2005, 31.)

Kasvatuskumppanuuden tavoite on, että lapsen kaksi eri kasvuympäristöä, koti ja päiväkotiki, saatetaan dialogiseen vuoropuheluun. Tavoitteena on myös, että vanhempien näkemykset ja mielipiteet otetaan alusta asti huomioon varhaiskasvatuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Vanhempien kuuleminen nousee tärkeään asemaan kasvatuskumppanuudessa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 13.)

Kun lapsi aloittaa päivähoiton, tarkoittaa se koko perheen arjen uudelleen järjestämistä. Sekä aikuiset että lapset joutuvat sovittautumaan työelämän, perhe-elämän ja päivähoiton asettamien aikarajojen ja odotusten sisään. Eräänä tavoitteena onkin, että dialogisen vuoropuhelun kautta tunnistetaan lapsen hoito- ja kasvatuskäytäntöjen moninaisuus. Kasvatuskumppanuus tarjoaa jatkuvaa kodin ja päiväkodin vuoropuhelua. (Kaskela & Kekkonen 2006, 13 - 14.)

Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista. Sitä ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen. Kasvattajan tehtävänä on auttaa lasta luomaan suhdetta siihen, mitä päivähoiton uusi kasvuympäristö tuo tullessaan. Samalla kasvattaja auttaa lasta järjestämään uudelleen suhdetta siihen, mitä lapsella jo on. (Kaskela & Kekkonen 2006, 14; Vasu 2005, 31.)

Kasvatuskumppanuus edellyttää vanhempien ja kasvattajien keskinäistä luottamusta, sekä huolen jakamista kasvatuskysymyksistä. Vanhemmat kantavat huolta siitä, mitkä asiat kuuluvat lapsen normaaliin kehitykseen ja mitkä eivät. He voivat myös kokea epävarmuutta siitä, miten asettaa lapselle rajoja ja miten toimia eri tilanteissa lapsen kehitystä edistävällä tavalla. Kasvattajan tehtävänä on tukea vanhempia heidän kasvatustyössään, sekä antaa neuvoja ja tukea kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 15.)

Kasvatuskumppanuudessa vanhemman tuntemukselle omasta lapsestaan annetaan suuri painoarvo. Vanhemmille annetaan mahdollisuus kertoa omista näkemyksistään lapsesta, vanhemmuudesta, kasvatuskäsityksistä ja niihin liittyvistä tunteista. (Kaskela & Kekkonen 2006, 16.)

5.1 Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä

Koti ja päivähoito tuodaan lähelle toisiaan. Vanhempien rinnalla varhaiskasvatuksen työntekijät osallistuvat lapsen päivittäiseen hoitoon ja kasvatukseen. Subjekttiivinen oikeus päivähoitopaikkaan antaa vanhemmille mahdollisuuden jakaa kasvatustaan päivähoiton kanssa. Lain mukaan päivähoiton tehtävänä on kotien kasvatustyön tukeminen. Kasvatuskumppanuudessa varhaiskasvattaja asettuu vanhemman rinnalle kasvatustyössä. Näin luodaan vanhemmille kokemus siitä, että päivähoiton henkilöstö toimii vanhempien kanssa yhteisymmärryksessä lasta koskevista asioista. Lähtökohdiana on se, että vanhemmilla on pääasiallinen kasvatustaan vastuu. Vanhemmat vastaavat kotona ja perhepiirissä tapahtuvasta hoidosta ja kasvatuksesta, varhaiskasvattajat päivähoitossa vietetystä ajasta. Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja päivähoiton henkilökunta jakavat yhteisesti puhuen ja neuvotellen tietojaan, taitojaan, näkemyksi-

ään, osaamistaan ja ymmärrystään lapsen parhaasta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 20 - 21.)

Avoin dialogi auttaa lasta lähellä olevia aikuisia jakamaan arjen hoito- ja kasvatustas- tuuta. Kasvattaja tarjoaa vanhemmalle mahdollisuuden eläytyä ja liittyä siihen osaan lapsen elämää, jossa vanhempi ei ole ollut läsnä, kertomalla hoitopäivän tapahtumista, kokemuksista ja tunteista. Työntekijöiden ja vanhempien välinen luottamus ja kunnioitus on olennaista. Vanhempi voi luottavaisin mielin jättää lapsensa asiantuntevaan hoitoon. Niin kuin ammattilaisten tulee arvostaa ja kunnioittaa vanhempia kasvattajina, myös vanhempien tulee arvostaa ja kunnioittaa ammattilaisten ammattitaitoa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 20 - 21.)

Jatkuva vuoropuhelu antaa tilaa ottaa puheeksi niin pieniä kuin suuriakin vastoin- käymisiä tai tuen tarpeita. Riittävän luottamuksen luominen heti päivähoitosuhteen alussa on kasvatuskumppanuuden tavoite. Näin hankalien asioiden puheeksi ottaminen helpottuu. Mitä suurempaan ristiriitaan työntekijän vanhempien käsitykset, havainnot ja tunteet tilanteista menevät, sitä erityisempi merkitys kasvatuskumppaneiden keskinäisellä luottamuksella on. Toimivassa kasvatuskumppanuudessa koti ja päivähoito etsivät yhteistä polkua lapsen ehjän kasvun, kehityksen ja oppimisen turvaami- selle erilaisissa kasvatusympäristöissä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 20 - 21.)

5.2 Lapsen ja vanhemman suhteen kannattelu

Vanhempien herkkyyden ja ymmärtäminen lapsen ja vanhemman välisessä suhteessa luo perustan lapsen hyvälle kasvuun ja yhteenkuuluvuudelle. Tunteiden jakamisella ja vastaanottamisella on keskeinen merkitys koko lapsen kehityksessä ja varhaisessa vuorovaikutuksessa. Lapsi kerää varhaisessa vaiheessa kokemuksia ihmissuhteiden jatkuvuudesta. Tällöin hän muodostaa itsestään kuvaa hyväksyttynä ja rakastettuna ihmisenä. On tärkeää, että lapsi voi pitää yllä psyykkistä jatkuvuuden tunnetta sekä merkityksellisyyden kokemusta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 22; Kalliala 2008, 17.)

Kaskela ja Kekkonen esittelevät professori Robert Emden teoriaa, jossa hän on korostanut lapsen ja vanhemman välisessä vuorovaikutuksessa lapsen kehitystä edistäviä

vuorovaikutuksellisia tekijöitä. Emde puhuu seitsemästä eri vuorovaikutustehtävästä. Nämä ovat kiintymys, turva, hoiva, tunne, oppiminen, leikki ja kontrolli. Vanhemman tehtävänä on mahdollistaa lapsen kiintymisen sitoutuen ja kiintyen itse vauvaansa. Kun aikuinen kiintyy vauvaan, syntyy turvallinen kiintymyssuhde. Tämä auttaa lasta sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Lapsi on haavoittuva ja tarvitsee suojelua. Pieni lapsi on tarvitsevampi osapuoli ja siksi heikompi. Lapsi tarvitsee siis aikuista enemmän kuin aikuinen häntä. Vanhempi vastaa lapsen tarpeisiin ja luo uusia rakenteita. Empaattinen vastavuoroisuus taas auttaa lasta tunteiden säätelyssä ja jakamisessa. Vanhempi toimii lapselle mallina ja opettajana, jolloin lapsi oppii uusia asioita. Leikki tuo lapselle hyvänolon tunteita ja luo läheisyyttä. Aikuinen huolehtii ikään sopivista turvallisista rajoista, joiden avulla lapsen itsekontrolli kehittyy. (Kaskela & Kekkonen 2006, 22; Kalliala 2008, 17.)

Vanhemman ja lapsen välinen vuorovaikutus on edellytys kiintymyssuhteen syntymiselle ja kehittymiselle. Kehittyminen vaatii myös fyysistä ja psyykkistä läheisyyttä, sekä sitoutumista ja vastavuoroisuutta. Toistuvat myönteiset kokemukset auttavat lasta kiinnittymään häntä hoitavaan aikuiseen. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät vanhempien ja varhaiskasvatuksen kasvattajien tiedot ja kokemukset. Lapsen tunneside vanhempaan on lapselle ensiarvoinen. Kasvatuskumppanuuden yksi tavoite onkin vahvistaa vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta. Kasvattaja tarvitsee tietoa lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen merkityksestä ja kykyä edistää sitä. Kaikkien päivähoitossa olevien perheiden kohdalla lapsen ja vanhemman suhteen kannattelu on tärkeää. (Kaskela & Kekkonen 2006, 23.)

Lapsen ja vanhemman suhteen kannattelu on tärkeää etenkin silloin, kun lapsi aloittaa päivähoiton ensimmäistä kertaa. Päivähoiton aloitus on merkittävä vaihe lapsen iästä riippumatta ja vaikuttaa koko perheen elämään. Lapsen kannalta on tärkeää miten esimerkiksi päivähoitoon tulo ja muut siirtymätilanteet päiväkodissa hoidetaan. Päivähoitoon tulo on lapselle erokokemus vanhemmasta ja hän tarvitsee luottamuksen vanhemman paluusta. Lapsi tarvitsee kasvattajan tukea ikävän tunteessa ja häntä auttaa, kun hän pääsee jakamaan tunteen aikuisen kanssa. Kun kasvattaja on sitoutunut vahvistamaan lapsen ja vanhemman välistä suhdetta, sekä olemaan läsnä lapselle turvallisena aikuisena, tuo se lapselle lisää luottamuksen ja selviytymisen kokemuksia. Kuva-kirja päivähoiton aloituksesta tukee päivähoiton aloitusta. Kirjan avulla lapsi voi

ikään kuin elää ensimmäisen hoitopäivän etukäteen ja saada kirjan kautta toimintamallin uuteen tilanteeseen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 23.)

On myös tärkeää tehdä tilaa vanhempien kokemusten kuulemiselle. Kasvattajan on tärkeää vahvistaa lapsen ja vanhemman välisen suhteen myönteisiä asioita. Suhteen kannattelua on tieto lapsen tarpeista, taito toimia vuorovaikutuksessa niin lapsen kuin vanhempien kanssa, sekä pyrkimys yhteiseen ymmärrykseen. Kasvattajan ja vanhemman välinen toimiva vuorovaikutussuhde mahdollistaa tuen tarpeen ilmaisemisen puolin ja toisin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 23.)

5.3 Lapsen kuuleminen

Kasvattajien ja vanhempien pitää tehdä tilaa lapsen kokemuksille ja niiden kuulemiselle. Tämä tietämys lapsesta yhdistyy kasvattajien, lapsen ja vanhempien vuoropuhelussa. Kasvattajat ja vanhemmat auttavat lasta tarinoiden ja kokemusten jakamisessa, sekä muistelemisessa. Lapsen kuuleminen on lähtökohtana lapsen tarinoiden jakamisessa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 24.)

Vanhempien ja kasvattajien säännöllinen vuoropuhelu helpottaa lapsen liikkumista ja siirtymistä kodista päivähoitoon ja takaisin kotiin. Kasvatustilanteissa koettujen ajatusten, tunteiden ja tarinoiden välittämiseksi lapsi tarvitsee aikuisten vuoropuhelua. Konkreettisesti kasvattaja ja lapsi kohtaavat esimerkiksi leikki-, ulkoilu- ja ruokailutilanteissa, jotka luovat lapselle yhdessäolon tunnetta ja rakentavat perusturvallisuutta, sekä tunnetta olemassaolosta. Kun lapsen kokemuksia kuullaan ja niistä kiinnostutaan, vahvistaa se lapsen kykyä ylläpitää hyvänolon ja turvallisuuden tunteita lasta kuormittavissa tilanteissa, kuten esimerkiksi päivähoiton aloittamisessa. Lapsi tarvitsee päivittäisten kokemusten jakamista, joka toteutuu parhaiten keskustelussa, jossa yhdistyvät kasvattajien ja vanhempien tuntemus ja tietämys lapsesta. Lapsi käyttäytyy ja toimii eri tavoin kotona ja päivähoitossa. Lapsen tarinoiden ja kokemusten kuuleminen ja välittäminen eteenpäin mahdollistaa sen, että kasvattajat päivähoitossa ja vanhemmat kotona saavat syvemmän ja monipuolisemman käsityksen lapsesta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 24 - 25; Mäkelä 2010.)

5.4 Vanhempien osallisuus

Päivähoidon henkilöstön vastuulla on luoda sisällölliset ja rakenteelliset edellytykset myös vanhempien osallisuudelle varhaiskasvatuksessa. Vanhemmille tulisi järjestää tilaisuuksia keskustella oman lapsensa varhaiskasvatuksesta. Myös lapsiryhmän kasvatustoiminnasta olisi hyvä puhua yhdessä myös muiden vanhempien kanssa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 25.)

Osallisuus voidaan nähdä asiakkuuden uudelleen määrittelynä. Vanhemmilla on oikeus saada lapselleen hoitopaikka, mutta heillä tulee olla myös mahdollisuus vaikuttaa varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön sekä osallistua sen arviointiin. Vanhemman osallisuus tarkoittaa konkreettista osallistumista ja toimintaa lapsen varhaiskasvatuksessa. Osallistumisen ohella tavoitteena on vahvistaa myös kokemuksellista osallisuutta. Vanhempien kutsuminen osallisuuteen edellyttää varhaiskasvattajilta aloitteellisuutta ja vastavuoroisuutta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 25 - 26; Vasu 2005, 5, 29 - 30.)

Osallisuuteen kannustamisen kannalta tärkeää on millaista tietoa vanhemmat päivähoidosta saa ja kuinka perheen oma ääni kuuluu päivähoidossa. Tiedon saaminen on tärkeää jo ennen asiakkaaksi tuloa, mutta korostuu kun perheestä tulee palvelun käyttäjä. Tiedottaminen on kuitenkin usein yksisuuntaista ja perheelle jää vain vastaanottajan rooli, jolloin perheen ääni ei kuulu. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.)

Vanhempien osallisuutta vahvistetaan esimerkiksi päivähoitosuhteen alussa. Jo ennen lapsen päivähoiton aloittamista työntekijä ottaa yhteyttä perheeseen, jonka jälkeen työntekijä tutustuu perheeseen aloituskeskustelussa perheen kotona tai päiväkodissa. Kuvakirja päivähoiton aloittamisesta tarjoaa vanhemmille mahdollisuuden nähdä päiväkodin toimintatapoja ja päivärytmiä. Näin vanhemmat tietävät jo ennen varsinaista päivähoiton aloitusta miten päiväkodissa toimitaan, ja sen myötä voivat paremmin rakentaa omia käsityksiään ja odotuksiaan. Vanhemmille on arvokasta päästä kertomaan kasvattajille mitä he ajattelevat, odottavat, pelkäävät ja toivovat. Vanhempien lasta koskevan tiedon arvon tunnistaminen luo perheelle tasa-arvoisemmat edellytykset osallistua päivähoiton suunnitteluun ja toimintaan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.)

Vanhemmalla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Tällöin vanhemmille täytyy luoda tilaisuuksia olla mukana oman lapsensa tai lapsiryhmän varhaiskasvatuksen suunnittelussa ja ajankohtaisten asioiden valmistelussa. Suunnitteluun vaikuttaminen tarkoittaa dialogia kasvatusarvoista ja -käsitteistä, sekä kasvatusmenetelmistä. Kun vanhemmat pääsevät osallistumaan suunnitteluun nousee esiin erilaisia näkemyksiä hyvästä yhteistyöstä ja toimivasta yhteistyösuhteesta. Vanhempi voi osallistua toimintaan olemalla mukana kasvatuskeskusteluissa ja vanhempainilloissa. Vanhemmat voivat myös auttaa järjestämään juhlia ja tapahtumia. Vanhempi osallistuu myös huomaamattaan päivittäisten tuonti- ja hakutilanteiden kautta lapsen hoitopäivän aloitukseen ja lopetukseen. Yksittäisissä tapahtumissa pyritään merkityksellisiin kohtaamisiin sekä perheen päivähoitosuhteen jatkuvuuteen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.)

Kokemuksellinen osallisuus syntyy tiedon vaihdon, kohtaamisten ja sitoutumisen kautta. Vanhempien on tärkeää tuntea, että myös he kuuluvat varhaiskasvatusyhteisöön jonka jäsen heidän lapsensa myös on. Osallisuus rakentuu vanhempien ja varhaiskasvattajien vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutus laajentaa työntekijöiden asiantuntijuutta ja vahvistaa vanhempien luottamusta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 27.)

5.5 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet

5.5.1 Kuuleminen

Kuuleminen on kasvatuskumppanuuden keskeinen periaate. Toisen kuuleminen on keskeinen asia vuoropuhelussa. Kuuleminen on suhde toiseen ihmiseen, eikä pelkää vain taito. Kuuleminen sisältää aina läsnäolon vaatimuksen. Eläytyvä kuunteleminen näyttäytyy toiselle aitona kiinnostuksena, empaattisuutena ja rehellisyytenä. Kuuntelijan täytyy kyetä luomaan turvallinen ja myönteinen ilmapiiri, jotta kuunteleminen onnistuisi. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.)

Kuunteleminen voi olla riskin ottamista. Kuuntelijan täytyy kyetä sietämään erilaisia tunteita, kuten pelkoa, ahdistusta ja suuttumusta. Kuulijan kannalta haasteellinen ti-

lanne voi olla sellainen, jossa kuulijalla on jo aavistus siitä, että puhujan asia on negatiivinen. Tällaisissa erimielisyystilanteissa molemmat osapuolet, kuulija ja puhuja, alkavat helposti puolustautua, jolloin toisen kuuleminen loppuu. Tämä niin sanottu melu osapuolten välillä on esteenä kuulevalle suhteelle. Kuulevassa suhteessa sen sijaan voidaan pienillä sanoilla viestittää toiselle valmiutta kuulla, vaikka kuulija olisi asiasta täysin eri mieltä. Tällaisia sanoja ovat esimerkiksi mielenkiintoa osoittavat ja puhumiseen kannustavat kommentit. Myös kuulijan ilmeet ja eleet kertovat kuulijan halukkuudesta kuulla. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.)

5.5.2 Kunnioitus

Yksi ehto kasvatuskumppanuuden toteutumiselle on toisen osapuolen kunnioittaminen. Kunnioittava asenne on toisen ihmisen arvostamista ja hyväksymistä, sekä erilaisien käsitysten ja erilaisten elämäntapojen kunnioittamista. Arvostava asenne näkyy aina ajatuksista tekoihin. Myönteisyys ja avoimuus auttavat ihmistä ymmärtämään, että häntä arvostetaan ja kunnioitetaan. Kunnioituksen puute taas näkyy mitätöimisellä, sellän kääntämisenä tai ettei ihmisen sanoilla ole mitään merkitystä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34; Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa & Rasku-Puttonen 2006, 95.)

Kasvatuskumppanuudessa korostetaan vastavuoroisuutta, mutta ammattilaisille siinä on myös suurempia odotuksia. Ammattilaisten tehtävä on luoda kasvatuskumppanuudelle otolliset puitteet. Lisäksi heiltä vaaditaan omien ajattelutapojen kriittistä arviointia. Henkilöstön omasta elämästä poikkeavan ymmärtäminen ja kunnioittaminen ei ole helppoa, mutta se on ammattilaisille väistämätön haaste. (Karila ym. 2006, 96.)

Kohdatessa erilaisia perheitä, erilaisia perhekulttuureja tai erilaisia arvoja, voi kunnioittavan suhteen luominen olla haasteellista. On aina helpompaa hyväksyä ne toimitatavat, jotka ovat lähellä omia. Ihminen helposti vierastaa sitä, mikä tuntuu hänelle kaukaiselta ja ehkä sopimattomalta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34; Karila ym. 2006, 96.)

Kunnioittavaan suhteeseen päästään kuulemisen kautta. Sitä kautta voidaan oppia hyväksymään, ymmärtämään ja kunnioittamaan toista ihmistä. Tämä helpottaa todellisen vuorovaikutuksen syntymistä ja mahdollistaa kaikkien asioiden esiintuomisen peittelemättä ja teeskentelemättä. Puhumalla ja toimimalla rehellisesti osoitetaan toiselle kunnioitusta. Sen sijaan merkittävien asioiden peittely tai salaaminen on merkki kunnioituksen puutteesta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34.)

Kunnioittava suhde luodaan myönteisyydestä käsin. Kasvattajan on tärkeää välillä kertoa vanhemmalle päivästä positiivisia tapahtumia, joista lapsen hyvyys ja ilo tulevat esille. Liian usein kerrotaan vain hankaluuksista ja oireista. Myönteisyys avaa ovia rehelliselle ja avoimelle puheelle. (Kaskela & Kekkonen 2006, 35.)

5.5.3 Luottamus

Kasvatuskumppanuuden keskeinen tavoite on luoda luottamuksellinen ilmapiiri vanhempien ja työntekijöiden vuoropuhelulle. Luottamus rakentuu kunnioituksen ja kuulemisen periaatteista. Yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuheluita tarvitaan luottamuksen syntymiseen. Luottamuksen rakentumiseen kuluva aika on yksilöllistä, sillä siihen vaikuttavat myös aikaisemmat kokemukset ja muistot. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.)

Useimpien vanhempien mielestä luottamus työntekijöihin rakentuu siitä millä tavalla työntekijät välittävät tietämystään lapsesta. Myös työntekijän ja lapsen välisellä suhteella on merkitystä. Vanhempien vaikuttamismahdollisuudet lapsen kasvatukseen ja hoitoon auttaa luottamuksen rakentumista. Arkinen ja päivittäinen vuoropuhelu lapseen liittyvistä asioista mahdollistaa yhteisen ymmärryksen ja luo perustan luottamukselle. Myös toiminnan suunnitelmallisuuden ja suunnitelmien toteutumisen näkyminen arjessa edesauttavat luottamuksen rakentumista. Esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelmissa kuvattujen toimintakäytäntöjen on tärkeää näkyä arjessa, jotta vanhemmat voivat luottaa suunnitelmiin jatkossakin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36; Karila ym. 2006, 100.)

Lapset tarvitsevat ympärilleen kasvattajia ja vanhemmat kasvatuskumppaneita, jotka ovat aitoja ja empaattisia. Kasvattajan täytyy olla rehellinen havainnoistaan ja uskaltaa ottaa ne puheeksi. Puheeksi ottamisen tulee olla vanhempaa kuulevaa ja kunnioittavaa. Luottamus rakentuu ajan kanssa, eivätkä kaikki tilanteet ratkea aina nopeasti. Kasvattajalta vaaditaan kykyä kestää keskeneräisyyttä ja sitä, että asiat eivät aina hoidu heidän toivomallaan tavalla. (Kaskela & Kekkonen 2006, 37.)

5.5.4 Dialogi

Sana dialogi määritellään taidoksi puhua, ajatella ja toimia yhdessä. Dialogisuus on keskustelua, jossa ei valita puolta. Dialogissa pyritään tilaan, jossa tilannetta tutkitaan yhdessä. Yhdessä ajattelun taito tarkoittaa sitä, että yksilön kanta tai mielipide ei ole lopullinen, vaan askel kohti lopputulosta. Hyvän keskusteluilmapiirin luominen työntekijöiden ja vanhempien välille on tärkeää dialogisessa kasvatusilmapiirissä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38; Dialogisuuden muodostaminen ammattilaisen ja perheen välillä.)

Avain dialogiin on kuulemisessa. Aito vuoropuhelu syntyy kuulevassa suhteessa, jossa eri osapuolilla on tilaa tuoda omat ajatuksensa julki. Dialogi toteutuu tasa-arvoisessa puheessa. Tasa-arvoinen puhe tarkoittaa sitä, ettei toisen osapuolen tietämys ole merkityksellisempää tai arvokkaampaa kuin toisen osapuolen. Dialogista vuoropuhelua kannattelee kuulemisen ja kunnioituksen kokemus, jolloin siinä on tilaa myös rehellisyydelle, suorapuheisuudelle ja eri mieltä olemiselle. Pelkän tiedon välittämisen tai vaihtamisen kautta ei synny syvällistä kumppanuutta, vaan tarvitaan jaettuja tulkintoja ja yhteistä päätöksentekoa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38; Karila ym. 2006, 108.)

Työntekijän on tärkeää tiedostaa omat ajatuksensa, tunteensa ja kokemuksensa. Ammatilliseen tietoisuuteen kuuluu omien elämäntarinoiden erottaminen asiakkaiden elämäntarinoista, myös emotionaalisella tasolla. Tämä helpottaa tilan antamista sellaistenkin tarinoiden kunnioittavalle kuulemiselle, jotka eivät vastaa työntekijöiden omia asenteita ja arvoja. Työntekijän tulee myös välttää ammattikielen käyttöä, sillä kun keskustelevat osapuolet puhuvat niin sanotusti eri kieltä, ei silloin puhuta dialogi-

suudesta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38; Dialogisuuden muodostaminen ammattilaisen ja perheen välillä.)

Työntekijän ja vanhemman dialogi synnyttää yhteisöllisyyden kokemuksen lapsen asiaan ja kasvatustapaan. Tästä voi syntyä myös laajempi yhteisöllisyyden kokemus vanhempien kesken. Kasvatustyö yhteisöllisyys muodostuu jaettuista kokemuksista ja parhaillaan luo toivoa ja helpotusta vanhemmuuteen ja myös ammatilliseen kasvattajuuteen. Dialogisuudessa molemmat osapuolet tulevat kuulluiksi ja tämä antaa voimia. Tämä voimia antava kokemus on tehokas tapa vähentää huolta ja hätää. Kuulluksi tuleminen kokemus avaa käyttöön uudenlaisia voimavaroja. (Kaskela & Kekkonen 2006, 40; Dialogisuuden muodostaminen ammattilaisen ja perheen välillä.)

Dialogisuus on avainasemassa kasvatuskumppanuuden rakentamisessa. Ilman luottamuksellista, rehellistä ja toista kunnioittavaa vuorovaikutussuhdetta ei päästä toimivaan kasvatuskumppanuussuhteeseen.

5.6 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Kasvatuskumppanuus alkaa aina tutustumisesta. Kasvatuskumppanuus-koulutusmalli tuo työkäytännöksi perheen kotona tapahtuvan tutustumiskäynnin. Tutustumiskäynnin aikana pyritään keskusteluun lapsen päivähoiton aloittamisesta, perheen odotuksista ja toiveista. Aloituskeskustelun lähtökohtana on antaa perheelle puheenvuoro. Usein perheen oma koti on luontevin paikka tutustumiselle ja keskustelulle, sillä paikka tuntuu turvalliselta. Kynnys omien ajatuksien, tunteiden ja toiveiden ilmaisuun on matalampi tutussa ympäristössä. Vanhempien puhe myös konkretisoituu kotona, kun työntekijä on itse läsnä kodin kasvatusympäristössä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41.)

Aloituskeskustelu käydään vanhempien ja työntekijän kesken ennen päivähoiton aloitusta. Keskustelun tavoitteena on, että vanhemmat saavat apua lapsen valmistamisessa päivähoiton aloitukseen. Ennen päivähoiton aloitusta käyty keskustelu jättää vanhemmille aikaa valmistella lasta päivähoitoon. Aikuisten luoma keskinäinen suhde kannattelee lasta päivähoiton aloituksessa. Kotikäynnin aikana työntekijä luo kontak-

tin myös lapseen, mikä pehmentää päivähoitoon saapumista. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41 - 42.)

Lapsen kotona tehty tutustumiskäynti antaa työntekijälle mahdollisuuden havainnoida lasta hänen omassa kasvuympäristössään. Havaintojen antama tieto auttaa työntekijää toimimaan tarkoituksenmukaisella tavalla lapsen kanssa päivähoitossa. Havainnot antavat myös tietoa lapsen tavasta toimia tietynlaisissa tilanteissa kotona, sekä tietoa lapsen ja vanhemman välisestä vuorovaikutuksesta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 42.)

Keskusteluissa on aina läsnä työntekijän lisäksi lapsi ja ainakin toinen vanhemmista, mieluummin molemmat. Yksinhuoltaja- ja uusioperheissä on tarpeellista miettiä keiden aikuisten on hyvä olla mukana keskustelussa. Kotona tapahtuvaan tutustumiskäyntiin osallistuu yleensä lapsen tuleva oma hoitaja joko yksin, tai työparin kanssa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 42.)

Tutustumiskeskustelu toteutetaan kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti perhettä kuulevalla, kunnioittavalla, luottamusta ja dialogia rakentavalla tavalla. Näin työntekijä luo pohjaa vanhempien ja päivähoiton työntekijöiden väliselle suhteelle. Vanhempien kokemus kuulluksi tulemisesta rakentaa luottamuksellista suhdetta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 42.)

6 PROSESSIN KUVAUS

6.1 Prosessin lähtökohdat

Aapon jännittävä päivä on lasten kuvakirja, jossa joka aukeamalla on vähintään yksi kuva ja tarinaa viedään eteenpäin niin kuvien kuin tekstin avulla. Kuvakirjan realistiset kuvat tukevat tarinan kulkua ja auttavat lasta hahmottamaan tarinan sisällön.

Upseerin päiväkodissa pyritään toteuttamaan ensimmäinen tutustumiskeskustelu perheen kotona. Tutustumiskeskustelun hoitaa lapselle nimetty omahoitaja. Tutustumiskeskustelun jälkeen perhe tutustuu päiväkotiin. Tutustumiskeskustelu perheen kotona

on perheelle vapaaehtoinen, ja perhe voi halutessaan myös kieltäytyä keskustelusta kotona, jolloin tutustumiskeskustelu järjestetään päiväkodilla. Tarkoitus olisi, että työntekijä veisi *Aapon jännittävä päivä* -kuvakirjan mukanaan tutustumiskeskusteluun. Näemme kirjan ”jäänmurtajana” niin työntekijän ja lapsen kuin työntekijän ja vanhempien välillä. Kirjan voi antaa myös päiväkotiin tutustussa tai lapsen siirtyessä pienten ryhmästä isojen ryhmään.

6.2 Suunnitteluprosessi

Päiväkoti toimintaympäristönä oli entuudestaan tuttu Sosionomi AMK -opintoihin liittyvien työharjoitteluiden sekä työkokemuksen kautta. Suunnitelmana oli alusta asti keskittyä tarinassa päivähoitopäivän rytmiin ja tuoda sitä tutuksi päivähoitoa aloittaville perheille. Toinen meistä, Emmi Haapala, on työskennellyt Upseerin päiväkodissa, joten kyseisen päiväkodin päivärhythmi oli meillä jo tiedossa. Työkokemuksen kautta saatujen tietojen pohjalta päädyimme vain lyhyeen tutustumiskäyntiin Upseerin päiväkodissa.

Ennen tarinan kirjoittamista perehdyimme lasten kuvakirjallisuuden teoriaan ja teimme katsauksen jo julkaistuihin vastaaviin teoksiin. Ajatuksemme kuvakirjan realismista vahvistui katsauksen myötä. Vastaavista teoksista poiketen halusimme korostaa päivähoitopäivän rytmiä henkilöhahmojen sijasta.

Ennen tarinan kirjoittamista vierailimme Upseerin päiväkodissa tutustumassa päiväkodin toimintatapoihin, rytmiin ja tiloihin. Päiväkotiin tutustumisen tavoitteena oli taata kuvakirjan realismisuus. Mukanamme oli kirjan kuvittaja Maiju Liikka, joka otti valokuvia päiväkodista kuvituksen realismisuuden takaamiseksi. Valokuvissa on kuvattuna tyhjiä tiloja päiväkodin sisältä ja ulkoa. Kuvissa ei esiinny päiväkodin lapsia, joten tilaajamme mielestä heidän antamansa suullinen lupaus valokuvaamiseen oli riittävä.

Upseerin päiväkodissa keskustelimme 3–5-vuotiaiden ryhmässä työskentelevän lastenhoitajan sekä päiväkodin johtajan kanssa. Keskustelusta saimme selville päivähoitopäivän rytmin ja ryhmässä käytettäviä toimintatapoja. Kysyimme myös henkilökun-

nan havaintoja ja kokemuksia päivähoiton aloitukseen liittyvistä vaikeista tilanteista. Saimme myös tietoa vuorohoidosta. Työntekijät olivat kanssamme samaa mieltä siitä, että sadun on hyvä keskittyä vain päiväohjelmaan, sillä päiväohjelman rytmi on toiminnan osalta iltaohjelmaa selkeämpi.

Teoriatiedon ja keskustelussa saatujen tietojen pohjalta kirjoitimme realistisen tarinan, joka noudattaa Upseerin päiväkodin päivärytmiä. Otimme tarinan kirjoituksessa huomioon tilaajan toiveet kirjan sisällöstä. Tarinan kirjoituksessa ja kuvituksessa huomioimme myös kuvakirjan kohderyhmän, 3–5-vuotiaiden lasten, kehitystason.

6.3 Tavoitteet kuvakirjalle

Kuvakirja kertoo neljä vuotiaasta pojasta, Aaposta, joka aloittaa päivähoiton. Kirjan tarkoitus on tukea päivähoiton aloittamista koko perheessä. Tarinassa käsitellään lapsen tunteita päivähoiton aloittamisesta ja tutustutaan päivähoiton rytmiin. Kuvakirjan tarkoitus on helpottaa päivähoiton aloitukseen liittyvää jännitystä niin lapsella kuin vanhemmilla. Kirja toimii myös kasvatuskumppanuuden välineenä. Kuvakirja on ensisijaisesti tarkoitettu Upseerin päiväkodin 3–5-vuotiaiden ryhmässä aloittaville lapsille ja heidän vanhemmilleen. Kirja toimii myös perehdytyksenä ryhmää vaihtaville lapsille ja heidän vanhemmilleen.

Kirjan alussa on saatesanat vanhemmille. Saatesanat antavat vanhemmille tietoa kasvatuskumppanuudesta ja kirjan tarkoituksesta. Saatesanoissa kerrotaan myös siitä, milloin ja miksi kirjaa on hyvä lukea lapselle.

Mielestämme kirja olisi hyvä lukea lapselle kotona tapahtuvan tutustumiskeskustelun sekä päiväkotiin tutustumisen jälkeen. Kun vanhemmat lukevat kirjaa yhdessä lapsensa kanssa ennen tutustumiskäyntiä, perhe tietää mitä päivähoidolta odottaa. Näin päiväkotia tehdään tutuksi jo ennen päivähoiton varsinaista aloitusta. Tämän tavoitteena on lievittää lapsen ja vanhempien jännitystä. Kirjan tarkoituksena on myös tuoda esille päivähoitossa tutuksi tulevia, lapselle miellekkäitä asioita, kuten askarteluja ja leikkihetkiä uusien kavereiden kanssa. Myös tämä osaltaan pehmentää päivähoiton aloitusta.

Aapon jännittävä päivä on kirjoitettu ja kuvitettu Upseerin päiväkodin 3–5-vuotiaiden ryhmän toimintatapoja ja tiloja mukaillen. Kuvakirjan realismi tekee päiväkodin tutuksi jo ennen varsinaista päivähoiton aloitusta. Kirjan myötä myös vanhemmat saavat tietoa päivähoiton arjen rytmistä ja toimintatavoista.

Vaikka Upseerin päiväkotia tarjoaa myös vuorohoitoa, tarina keskittyy päivähoitopäivään aamusta iltapäivään. Lähes kaikki hoitoon tulevat lapset aloittavat päivähoiton tarinan kaltaisella päivähoitopäivällä. Vuorohoito on kuitenkin otettu huomioon tarinassa.

7 AAPON JÄNNITTÄVÄ PÄIVÄ -KUVAKIRJAN TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT

7.1 Saatesanojen tavoitteet ja tehtävät

Kirjoitimme omat saatesanat sekä vanhemmille että työntekijöille. Saatesanojen tarkoitus on avata kirjan tarkoitusta ja kertoa käyttötavoista. Saatesanojen perimmäinen tarkoitus on varmistaa kirjan tarkoituksenmukainen käyttö.

Vanhemmille tarkoitetut saatesanat on suunnattu Upseerin päiväkodilta vanhemmille. Saatesanat löytyvät heti kirjan alusta ennen varsinaisen tarinan alkua. Saatesanoissa kerrotaan lyhyesti päivähoiton aloittamisesta, kirjan käyttötarkoituksesta ja kasvatuskumppanuudesta.

Työntekijöille tarkoitetut saatesanat pitävät myös sisällään kirjan tavoitteet ja käyttötavat. Kerromme myös työntekijöille ohjeistusta siitä, mitä heidän mielestämme olisi hyvä kertoa vanhemmille kirjaa luovuttaessa. Kerromme myös, koska kirja olisi tarkoitus antaa koteihin ja kenelle se on suunnattu.

7.2 Tarinan tavoitteet ja tehtävät

Kuvakirjan nimi, *Aapon jännittävä päivä*, perustuu sellaiseen ajatukseen, että uusi on jännittävää. Päivähoidon aloitus on aina jännittävää riippumatta lapsen rohkeudesta. Sana jännittävä herättää lapsen mielenkiinnon sukupuolesta riippumatta. Jännittäväällä ei kuitenkaan tarkoiteta pelottavaa, vaan pikemminkin kiehtovaa ja kutkuttavaa. Jännittävä näkyy kirjan tarinassa niin, että tarina etenee nopeasti tilanteesta toiseen. Koska kyse on päivähoiton aloittamisesta, ovat kaikki tilanteet lapselle uusia.

Tarinan päähenkilö, neljävuotias Aapo, on aloittamassa päivähoiton. Valitsimme pojan iäksi neljä vuotta, koska kirja on suunnattu 3–5-vuotiaiden ryhmässä aloittaville. Tarina on kirjoitettu niin, että Aapo toimii itse kertojana alusta loppuun. Näin ollen hahmo puhuttelee ja sitä ikään kuin tuodaan lähemmäs tarinaa kuuntelevaa lasta. Lapsen on helpompi samaistua kuvakirjan hahmoon, joka itse kertoo omasta päivähoiton aloituksestaan. Ensimmäiseksi Aapo esittelee itsensä ja ottaa kuulijan huomioon heti kirjan alusta alkaen:

”Moi, minun nimeni on Aapo. Olen neljä vuotias ja osaan jo ajaa polkupyörällä! Kuka sinä olet? Kuulin, että sinäkin olet aloittamassa päiväkodissa. Minäkin olen vasta aloittanut päiväkodissa ja minulla on ollut tosi kivaa!”

On tärkeää, että lapsen kanssa keskustellaan päivähoiton aloituksesta kotona. Kirjan alkusanoissakin kehoitetaan vanhempia keskustelemaan lapsen kanssa päivähoiton aloituksesta esimerkiksi tutustumiskäynnin jälkeen. Lapsen on tärkeää tietää syy siihen, miksi hänet viedään päivähoitoon. Lapsi voi ihmetellä sitä, miksi esimerkiksi naapurin lapset saavat leikkiä koko päivän äidin kanssa kotona. Tieto siitä, miksi päivähoito aloitetaan, helpottaa lapsen sopeutumista tilanteeseen. Kirjassakin Aapo on tietoinen siitä, miksi hän aloittaa päivähoiton:

”Äiti oli jo aikaisemmin kertonut että hänkin aloittaa työt niin kuin isäkin ja minut viedään päiväkotiin hoitoon siksi aikaa.”

Halusimme tuoda esiin sen, että päivähoiton aloitus voi jännittää sekä lasta että vanhempia. Olemme ottaneet vanhempien jännityksen esiin kirjassa, koska päivähoiton aloitus koskettaa koko perhettä. Vanhempia voi jännittää omien töiden alkamisen lisäksi myös lapsen pärjääminen hoidossa:

”Äitiäkin jännitti mennä töihin, mutta päätimme molemmat yrittää olla reippaita.”

Lapsen jättäminen hoitoon voi ahdistaa vanhempia etenkin, jos lapsi jää hoitoon itki-en. Kirjassa hoitoon jäämistä helpottaa tuttu aikuinen, äidin lupaus tulla hakemaan ja jännittävä tekeminen tutun aikuisen kanssa, mikä vie pois erotilanteesta:

” ”Nyt minun täytyy lähteä töihin”, äiti sanoi. Minä halusin äitiä lujasti ja minua alkoi itkettää. Äiti halasi minua ja antoi pusun poskelle ja sanoi että tulee varmasti hakemaan minut kun pääsee töistä. ”Tulehan Aapo vilkuttamaan äidille ikkunasta”, Leena sanoi, ”katsotaan lähtekö äidin auto käyntiin”. Tartuin Leenaa kädestä kiinni ja kävelimme ikkunan luo.”

Pätevät työntekijät osaavat nähdä tilanteen ja toimia tilanteen vaatimalla tavalla niin, että tilanne olisi mahdollisimman kivuton kaikille osapuolille. Kirjassa käytetty tapa mennä vilkuttamaan ikkunaan on käytössä Upseerin päiväkodissa.

Kirjassa on alusta asti tavoiteltu realistisuutta. Kaikki tapahtumat ovat siinä järjestyksessä, missä ne oikeastikin tapahtuvat Upseerin päiväkodissa. Halusimme tuoda esiin positiivisia asioita ja tapahtumia päivähoitopäivän kulusta. Positiiviset asiat toistuvat joka kappaleessa, koska ennen kaikkea kirjan tarkoitus on helpottaa päivähoiton aloitusta ja siihen liittyvää jännitystä. Esimerkiksi alussa äiti ja Aapo vievät yhdessä tavarat lapsen omaan nimikoituun lokeroon ja menevät käsipesulle ennen ryhmään menemistä. Päivähoiton alkaessa on tärkeää, että lapselle on oma paikka. Lapsi saa heti kokemuksen siitä, että häntä on odotettu hoitoon:

”Minä sain oman lokeron jossa luki minun nimi. Äiti jätti lokeroon rep-puni ja unikaverini. Minä riisuin siihen ulkovaatteeni. Kävimme äidin

kanssa käsipesulla ja äiti vei minut huoneeseen, jossa oli jo muita lapsia ja aikuisia.”

Kirjassa lasta oli vastassa tuttu aikuinen, joka oli käynyt tutustumassa lapsen kotona jo ennen päivähoiton aloitusta. Upseerin päiväkodissa pyritään siihen, että tuttu aikuinen olisi lapsen ensimmäinen aikuiskontakti päiväkodissa, mutta valitettavasti tämä ei ole aina mahdollista. Yksi tuttu aikuinen lisää lapsen turvallisuuden tunnetta päiväkodissa ja mahdollistaa useampien aikuiskontaktien syntymisen:

”Ovella minua ja äitiä oli vastassa tutun näköinen aikuinen, Leena. ”Siinäähän kävit meillä”, huudahdin.”

Kirjassa käy ilmi, että aikuinen on koko ajan läsnä. Lapselle on tärkeää tietää, että aikuinen on koko ajan saatavilla. Se lisää turvallisuuden tunnetta:

”Sain leikata ja liimata ihan itse, vaikka välillä tarvitsinkin vähän apua. Kun sateenvarjo oli valmis, kiinnitimme sen yhdessä Leenan kanssa ikkunaan.”

Olemme tietoisesti tuoneet monessa kohtaa tarinaa esiin lapsen roolia päiväkodissa. Lapsi saa päiväkodissa tehdä paljon itse ja tätä kautta saa paljon onnistumisen kokemuksia. Onnistumisien myötä lapsi kokee pärjäävänsä, mikä osaltaan helpottaa päivähoitossa olemista:

” ”Aapo, tulepa hakemaan puuroa”, Leena sanoi ja minä menin hänen luokseen hakemaan lautasen. Sain kantaa puurolautasen ihan itse omalle paikalleni enkä sotkenut yhtään!”

Olemme halunneet tuoda kirjaan pieniä yksityiskohtia päivän varrelta, jotka lapsi voi huomata itse myöhemmin päiväkodissa. Esimerkiksi kerromme kirjassa punaisesta pakettiautosta, joka tuo päiväkotiin ruuat. Nämä pienet yksityiskohdat elävöittävät tarinaa. Kun lapsi aloittaa päivähoiton, hän huomaa näiden pienien yksityiskohtien olevan tosia:

”Huomasin pihalle ajavan punaisen pakettiauton. Uusi kaverini Ville sanoi, että se toi meidän ruuat. Minusta se oli hirmuisen jännittävää!”

Halusimme kuvata päivähoiton aloittavan pojan, Aapon, reippaana nelivuotiaana, jotta tarinaa kuunteleva lapsi saisi mallin johon samaistua. Tämä oli myös Upseerin päiväkodin henkilökunnan toive. Halusimme kuitenkin tuoda kirjassa esiin sen, että päiväkodissa saa myös harmittaa ja vanhempia saa ikävöidä. Kirjassa Aapolle tulee ikävä päivälevon jälkeen. Päivälevolta herätessä monella lapsella ajatukset siirtyvät jo kotiin lähtöön, ja sen kautta voi tulla ikävä vanhempia. Ikävä näkyy usein itkuna tai alakuloisuutena, sekä monet lapset alkavat kysellä, koska heitä tullaan hakemaan:

”Kun heräsin päiväunilta, minulla oli ikävä äitiä ja isää. Leena huomasi, että minua itketti: ”Mikä Aapoa harmittaa?” Kerroin Leenalle ikävästäni. Leena kertoi äidin tulevan hakemaan minua heti, kunhan ensin syötäisiin välipala ja leikittäisiin hetki. Minulle tuli heti paljon parempi mieli!”

Kirjassa korostuu aikuisen läsnäolo. Työntekijän on tärkeää huomata lapsen harmi ja lohduttaa tätä. Lapselle voi kertoa reilusti, koska lasta tullaan hakemaan ja mitä kaikkea sitä ennen ehdittäisiin tehdä. Lapsi huomaa kirjan myötä, että päiväkodissa aikuiset ovat läsnä ja auttavat ja lohduttavat tarpeen tullen. Lapsen on tärkeää tietää ennen päivähoitoon menoa, että aikuiset ovat päiväkodissa lapsia varten.

Koska Upseerin päiväkotiki on vuoro hoitoa tarjoava yksikkö, tulevat lapset hoitoon pitkien päivää. Kirjassa otimme asian huomioon välipalan yhteydessä. Vaikka usein lapset ovat aluksi hoidossa aamusta iltapäivään, näimme tärkeänä avata vuoro hoitoa jo kirjassa. Upseerin päiväkodissa kaikki lapset tarvitsevat vuoro hoitoa, joten lasten on hyvä tietää jo etukäteen mitä se tarkoittaa:

”Ruokapöytään oli tullut uusi lapsi sillä aikaa kun olin päiväunilla. ”Minua tullaan hakemaan vasta kun on jo pimeää”, uusi lapsi kertoi. Ihmettelin kovasti, koska Leena sanoi että minua tullaan hakemaan jo ihan kohta. Päiväkotikiin oli tullut myös uusia aikuisia, jotka tulivat iloisesti tervehtimään minua.”

Mainitsemme lyhyesti tarinassa myös muusta henkilökunnasta, mutta tarinan selkeyden takaamiseksi päätimme kirjoittaa vain yhdestä työntekijästä, Leenasta. Upseerin päiväkodissa pyritään siihen, että yksi tuttu aikuinen on päivähoidon aloittavan lapsen kanssa ensimmäisenä päivänä.

Päivähoidossa on aikaa myös vapaalle leikille. Leikki onkin mainittu monen päiväkodin arvoissa. Leikki on tärkeää lapsen kehitykselle. Leikin kautta lapsi on vuorovaikutuksessa toisiin lapsiin. Myös kirjassa Aapo leikkii toisten lasten kanssa. Leikki on lapselle mielekästä tekemistä, ja tätäkin kautta tuomme esiin lapselle positiivisia asioita päivähoitosta:

”Välipalan jälkeen saimme leikkiä. Päiväkodissa oli niin paljon leluja, paljon enemmän kuin minulla kotona! En oikein osannut valita mitä olisin halunnut leikkiä. Ville pyysi minua leikkimään automatolla. Löysimme kaapista paljon autoja ja laitoin ne kaikki parkkiin automatolle. Muitakin lapsia tuli leikkimään meidän kanssa. Minä sain olla poliisi ja ajella poliisiautolla ympäri kaupunkia.”

Päivähoitopäivän päättyessä halusimme kirjassa tuoda esiin lapsen riemun lisäksi myös äidin helpottuneisuutta. Äidistä tuntuu mukavalta huomata, että häntä on kaivattu ja että lapsi on viihtynyt päiväkodissa:

”Oli silti ihanaa nähdä äiti. Juoksin halaamaan äitiä ja kerroin että sain olla poliisi! Näytin äidille myös sateenvarjon ikkunassa: ”katso äiti, sain ihan itse valita värit”. Äidinkin mielestä sateenvarjo oli hieno.”

Päivän päätteeksi vanhemmat ja päivähoidon työntekijät vaihtavat päivän kuulumiset. Nämä päivittäiset keskustelut vahvistavat kasvatuskumppanuutta. Vaikka kirja on pääasiassa suunnattu lapsille, halusimme tuoda kirjassa esiin myös vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan välisen kanssakäymisen. Näin myös vanhemmat saavat tarinasta eräänlaisen toimintamallin. Työntekijät ovat aina valmiita kertomaan lapsen päivästä, joten keskustelujen laajuus riippuu usein vanhempien ajasta:

”Äiti jutteli Leenan kanssa, enkä minä olisi millään jaksanut odottaa.”

Vanhempien on tärkeää antaa lapselle tilaa kertoa kokemuksistaan ja tunteistaan päivähoitosta. Siksi myös tarinassa jutellaan päivähoitopäivästä vielä kotona. Päivähoito on kuitenkin koko perheen yhteinen asia, vaikka se eniten koskettaakin lasta. Lapsen positiivista käsitystä päivähoitosta tukee osaltaan se, kun vanhemmat osoittavat selkeästi kiinnostusta lapsen hoitopäivään ja sen tapahtumiin:

*”Kotona kerroin isälle kuinka kiva päivä minulla oli päiväkodissa. - -
Isänkin mielestä oli tosi kivaa, että sain uusia kavereita.”*

Kuvakirjan lopussa on tilaa lapsen omalle kertomukselle ensimmäisestä hoitopäivästä Upseerin päiväkodissa. Sivua täytettäessä lapsi pääsee kertomaan vanhemmilleen hoitopäivästään ja siitä jää perheelle muisto päivähoiton aloittamisesta. Kirjan alkusanoissa on annettu vinkkejä siitä, mistä asioista lapsen kanssa voi jutella sivua täytettäessä.

7.3 Kuvituksen tavoitteet ja tehtävät

Kuvakirjan, *Aapon jännittävä päivä*, kuvituksen on tehnyt graafisen suunnittelun opiskelija Maiju Liikka, joka käytti kuvituksen suunnittelussa apunaan päiväkodista ottamiaan valokuvia ja otti huomioon esittämämme toiveet. Tällä pyrimme takaamaan kuvien realistisuuden. Päävastuu kuvituksen suunnittelusta jäi kuitenkin Liikalle. Liikka on suosinut kuvituksessa selkeitä ja yksinkertaisia kuvia, joita lapsen on helppo hahmottaa. Kuvissa ei ole liikaa tarkkoja yksityiskohtia. Kuvissa on suosittu pyöreitä muotoja, jotka ovat lapsen mieleen.

Kuvat on tehty käsin ja väritetty tusseilla. Kuvia on kuitenkin muokattu tarpeen mukaan tietokoneella. Värit ovat selkeitä ja kirkkaita. Toivoimme, että vaikka kirja on suunnattu lapsille, ei värityksessä olisi käytetty pelkästään pastellisävyjä. Toivoimme kuvien olevan realistisia ja värikkäitä, mutta emme kuitenkaan halunneet koko sivun väritystä. Tämä johtuu osittain siitä, että tilaaja tulee tulostamaan kuvakirjaa käyttöönsä. Taustavärin poisjättäminen vähentää musteen kulutusta.

Kuvakirjan kuvien päätavoitteena on tukea kirjan tarinaa. Kuvat kuvaavat jonkin yksittäisen tapahtuman tai asian, jotka on haluttu nostaa esiin tarinasta. Jokaisella sivulla on vähintään yksi kuva. Kuvien tehtävänä on tuoda tarinaan mahdollisuuksien mukaan myös jotakin uutta, jota tarina ei kerro. Tällaisia asioita kuvissa ovat esimerkiksi lelujen värit ja määrä sekä henkilöhahmojen ulkonäkö. Kuvat rikastuttavat tarinaa yksityiskohdilla. Kirjan nimessä mainittu jännittävä näky kuvissa siinä, että koko ajan tapahtuu kaikkea uutta. Kuvat etenevät tarinan tahdissa nopeasti tilanteesta toiseen. Jokainen kuva kertoo uudesta tilanteesta. Uusi on jännittävää.

Kaikkia tarinan tapahtumia ei ole kuvattu tapahtumina, vaan poimintoina tapahtumista. Tämä jättää tilaa lapsen omalle mielikuvitukselle. Esimerkiksi askartelua ei ole kuvattu niin, että lapset askartelevat pöydän ääressä, vaan kuvassa on sakset, paperinpaloja ja askarreltu sateenvarjo. Kuvat kertovat kuitenkin tapahtuneesta tai siitä, mitä tulee tapahtumaan. Ruokailussa ei myöskään ole kuvattu lapsia pöydän ääressä, vaan kuvassa on ruokalautanen. Kuvan lautanen on lautasmallin mukainen, eikä vastaa tarinassa mainittua Aapon ruokamäärää. Tarkoituksena on antaa lapselle terveellinen kuva ruokailusta. Mikäli kuvassa olisi ollut kuvattuna Aapon lautanen, olisi lautanen ollut lähes tyhjä ja se olisi antanut huonon mallin lapselle. Ruokailutilanteen kuva on korvattu lautaskuvalla myös siksi, että sillä vältetään kuvien toistoa. Kirjassa on kolme ruokailutilannetta, joista välipala on kuvattu ruokailutilanteena pöydän ääressä.

Päähenkilö on kuin kuka tahansa pikkupoika. Kuvana hahmo on melko pelkistetty ja lapselle selkeä. Hahmon vaatetus säilyy koko kirjan läpi samanvärisenä, jotta lapsen on helppo hahmottaa, että kyseessä on koko ajan sama henkilö. Aapon tunnetilat näkyvät kuvissa ilmeinä ja kehon asentoina. Kuvassa, jossa Aapo herää päiväunilta, Aapo on kuvattu kahteen kertaan. Tarinassa tässä kohtaa tulee esiin kaksi erilaista tunnetilaa, jotka molemmat on haluttu kuvata. Ensimmäisessä kuvassa näkyy alakuloisuus ja harmi. Aapon surullisuus näkyy ilmeestä. Lapsi pystyy pelkästä kuvasta tunnistamaan Aapon tunnetilan. Tämä tunne on haluttu kuvata, jotta lapsi huomaa, että päiväkodissa saa olla ikävä ja pahankin mielen saa tuoda esille. Toisessa kuvassa näkyy pirstyminen. Tarinassa Leena tulee lohduttamaan Aapoa, jonka jälkeen Aapolle tulee parempi mieli. Kuvassa Leena ei kuitenkaan esiinny, vaan tilanteesta on kuvattuna vain Aapo lohdutuksen jälkeen paremmalla mielellä. Kirjassa on kuvattu aikuisen ja lapsen yhdessäoloa muissa kuvissa, joten lohdutustilannetta ei ollut tarpeellista kuvit-

taa. Muuttunut tunnetila haluttiin kuitenkin kuvata, koska emme halunneet heräämistilanteen päättyvän surulliseen tunnelmaan.

Aikuiset, Leena ja vanhemmat, on kuvattu näyttämään siltä, että heitä kiinnostaa, mitä Aapolle tapahtuu ja mitä Aapo kertoo hoitopäivästään. Esimerkiksi Leena pitää kuvassa Aapoa kädestä, kun Aapo vilkuttaa äidille ikkunasta. Vaikka hahmojen ilmeet eivät ole näkyvissä, välittyy kuvasta lämmin ja välittävä tunnelma. Kuvasta, jossa Aapo ja äiti kohtaavat hoitopäivän jälkeen, välittyy jälleennäkemisen riemu. Vaikka Aapon ilmettä ei näy kuvassa, kertoo Aapon asento tunnetilasta. Vanhemmat on kuvattu ottamaan Aapo syliin ja olemaan läsnä lapselle. Kuvista välittyy lapsen ja aikuisen vuorovaikutus ja lämpimät välit.

Viimeinen kuva on surrealistinen. Kuvassa Aapo istuu isän sylissä ja kertoo isälle päivän tapahtumista. Puhekuplaa käytetään kuvassa puheen ja kertomisen symbolina. Lapsi ymmärtää tällaisen helpon ja selkeän symbolin. Puhekuplassa kuvatut asiat ovat toistoa aiemmista tapahtumista. Kuvan myötä lapselle kertautuvat mieleen päivän tapahtumat.

8 POHDINTA

Halusimme tehdä opinnäytetyönämme kuvakirjan, joka käsittelee lapselle vaikeita tai uusia asioita. Halusimme tuottaa välineen, jonka avulla voisi keskustella lapsen kanssa lasta koskettavasta asiasta. Kuvakirjan aihe vahvistui tilaajan myötä päivähoiton aloittamiseksi. Lähtökohtana meillä oli ajatus siitä, kuinka päivähoiton aloitus koskettaa koko perhettä. Perehdyimme muihin samaa aihetta käsitteleviin lastenkirjoihin, joita tiesimme jo olevan melko paljon. Haasteena koimmekin tästä joukosta erottumisen. Halusimme antaa lapselle ja perheelle jotakin, jota he eivät muista vastaavista teoksista saisi. Valitsimme näkökulmaksi realistisuuden.

Pidimme kirjaa kirjoittaessa koko ajan mielessä tulevan kuulijakunnan. Koimme tämän haasteelliseksi, koska oli monta eri osa-aluetta, jotka piti ottaa huomioon. Kirjan tulisi olla sellainen, joka kiinnostaa lasta ja auttaisi lasta päivähoiton aloittamiseen liittyvän jännityksen lieventämisessä. Päivähoiton aloittaminen vaikuttaa myös lapsen

vanhempiin, mikä lisäsi kirjan kirjoittamisen haastavuutta. Lapsen näkökulman lisäksi meidän oli keskityttävä myös koko perheen tukemiseen kuvakirjan avulla. Osaltaan kirjan tarkoitus on myös tuoda päiväkotia tutuksi ennen varsinaista päivähoiton aloitusta. Tästä syystä päätimme kirjoittaa tarinaa päivähoiton päivärytmin mukaisesti. Mielestämme tämä lieventää jännitystä, kun perhe tietää mitä odottaa. Koska halusimme kuvata koko päivähoitopäivän päivärytmin, tuli tarinasta pidempi kuin olimme ajatelleet. Siitä syystä meille heräsi pieni huoli siitä, jaksako lapsi kuunnella ja keskittyä kuvakirjaan.

Olemme kuvanneet kuvakirjaamme kasvatuskumppanuuden välineenä. Tarinassa itsessään emme kuitenkaan käsittele kasvatuskumppanuutta, sillä tarina on ensisijaisesti suunnattu lapsille. Kuvakirjasta käy kuitenkin ilmi kasvatuskumppanuus Upseerin päiväkodin arjessa. Kuvakirja tukee kasvatuskumppanuuden rakentumista heti ensimmäisestä tapaamisesta lähtien. Mielestämme jo se, että työntekijä tuo tapaamiseen kuvakirjan ja antaa sen perheelle, kertoo, että perhettä halutaan tukea uudessa ja vaikeassa tilanteessa. Kuvakirja on konkreettinen lahja päiväkodilta perheelle, jonka tarkoituksena on helpottaa perhettä ajattelemaan päivähoiton arkea ja rutiineja. Kun perhe on lukenut kirjan, voi heille herätä ajatuksia ja kysymyksiä päiväkodin käytännöistä. Kirjaan viitaten vanhempien on helppo ottaa askarruttavia aiheita puheeksi henkilökunnan kanssa, mikä tukee yhtä kasvatuskumppanuuden peruseriaatteista, dialogisuutta. Tämä kaikki edistää välittävän ja avoimen ilmapiirin syntymistä, joka edesauttaa toimivan kasvatuskumppanuuden rakentumista.

Lapsen ja vanhempien suhteen kannattelu on yksi kasvatuskumppanuuden tehtävistä. Kuvakirjamme tukeekin vanhempien ja lapsen välistä suhdetta. Päivähoiton aloitus on usein lapsen elämässä ensimmäinen tilanne, jossa hänen tulisi pärjätä ilman vanhempiaan. Kun vanhemmat lukevat kuvakirjaa yhdessä lapsen kanssa ja keskustelevat päivähoitosta, tulee päivähoiton arki tutuksi niin lapselle kuin vanhemmillekin. Tämä lapsen ja vanhempien yhteinen tutustuminen päivähoiton rytmiin ja käytäntöihin antaa lapselle turvallisuuden tunteen, joka helpottaa päivähoiton aloitusta. Vanhempia taas helpottaa tieto siitä, että lapsi kohdataan yksilönä ja lapsen tarpeet otetaan huomioon päivähoitossa. Tämä lapsen yksilöllinen huomiointi näkyy kuvakirjassamme.

Kuvakirjaamme päivähoiton aloittamisesta voidaan kehittää edelleen. Kirjasta voisi tehdä virtuaaliversion, joka olisi esimerkiksi kaikkien Kouvolan kaupungin päiväkotien käytössä. Kirja kuvaa nyt yksilöllisesti Upseerin päiväkotia, mutta pienillä muutoksilla kirjasta voisi tehdä jokaiselle päiväkodille sopivan. Tällaisia kohtia ovat esimerkiksi ryhmien nimet. Jatkotutkimuksena voisi tutkia esimerkiksi kuvakirjan toimivuutta päivähoiton aloitukseen liittyvän jännityksen lieventämisessä. Työssämme olemme tuottaneet kuvakirjan, mutta emme ole seuranneet sen käyttöön ottamista.

Opinnäytetyön tekeminen vahvisti ja omalla tavallaan kasvatti sosionomin ammattitaitoamme. Ymmärrys päivähoiton aloittamisesta ja sen vaikutuksesta koko perheen arkeen laajeni. Tulevaisuudessa työssämme päiväkodissa osaamme nyt antaa tarvittavan ja riittävän huomion päivähoiton aloittamisessa. Työntekijöinä osaamme tukea perheitä heti päivähoiton aloituksesta asti ja ymmärrämme tuen tärkeyden. Työmme teoriaosuus vahvisti päivittäisessä työssä tarvittavan teoriapohjan osaamista. Lapsen ajattelun, tunnetaitojen ja kielen kehityksen käsitteleminen syvensi jo opittua teoriaa. Pääpaino teoriaosuudessamme oli kasvatuskumppanuudella, jonka koemme erittäin tärkeäksi ja ajankohtaiseksi asiaksi. Jo kuvakirjan aiheen valinta kertoo siitä, kuinka tärkeänä pidämme kasvatuskumppanuutta. Tätä meille mieluista aihetta olikin mielenkiintoista ja helppoa tutkia. Tieto kasvatuskumppanuuden rakentumisesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä lisääntyi opinnäytetyön myötä. Nyt osaamme tulevaisuudessa työssämme edistää kasvatuskumppanuuden rakentumista ja ylläpitää toimivaa kasvatuskumppanuutta. Mielestämme oli myös hienoa luoda väline kasvatuskumppanuudelle.

LÄHTEET

Anttila, R., Eronen, S., Kallio, M., Kanninen, K., Kauppinen, L., Paavilainen, P. & Salo, S. 2005. *Persoonaa 2 – Kehityspsykologia*. Helsinki: Edita.

Dialogisuuden muodostaminen ammattilaisen ja perheen välillä. Kasvun kumppanit. Thl:n internet-sivut. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/dialogisuus_ammattilaisen_ja_perheen_valilla [viitattu 28.10.2010].

Eronen, S., Kanninen, K., Katainen, S., Kauppinen, L., Lähdesmäki, M., Oksala, E. & Penttilä, M. 2001. *Persoonaa – kehityspsykologia*. Helsinki: Edita.

Furman, E. 1993. *Auta lasta kasvamaan*. Helsinki: Yliopistopaino.

Himberg, L., Laakso, J., Peltola, R., Näätänen, R. & Vidjeskog, J. 2002. *Kehittyvä ihminen*. Psykologia 2. Porvoo: WSOY.

Jalovaara, E. 2006. *Tunnetaidot tiedon rinnalle kasvatuksessa*. Pilot-kustannus.

Jarasto, P. & Sinervo, N. 1997. *Alle kouluikäisen lapsen maailma*. Jyväskylä: Gummerus.

Kalliala, M. 2008. *Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa*. Helsinki: Gaudeamus.

Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. & Rasku-Puttonen, H. (toim.). 2006. *Kasvatusvuorovaikutus*. Vaajakoski: Gummerus.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. *Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen*. Vaajakoski: Gummerus.

Kolbe, L. (toim.) & Järvinen, K. (toim.). 2002. *Onks ketään kotona? Kasvatuksen suuntaa etsimässä*. Helsinki: Tammi.

Koppinen, M-L., Lyytinen, P. & Rasku-Puttonen, H. 1989. Lapsen kieli ja vuorovaikutustaidot. Rauma: Kirjayhtymä.

Laki lasten päivähoitosta. 19.1.1973/36. Finlex. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036> [viitattu 27.9.2010].

Launonen, K. (toim.) & Korpijaakko-Huuhka, A-M. (toim.). 2006. Kommunikoinnin häiriöt – syitä, ilmenemismuotoja ja kuntoutuksen perusteita. Helsinki: Yliopistopaino.

Leiwo, M. 1989. Lapsen kielen kehitys. Helsinki: Yliopistopaino.

Litja, T. & Oinonen, M. 2000. Mä en haluu! Leikki-ikäisen arjen pulmia. Helsinki: Oy Edita Ab.

Lyytinen, P., Korkiakangas, M. & Lyytinen, H. (toim.). 2003. Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Artikkelit: Lapsen kielen ja kommunikointitaitojen kehitys. Paula Lyytinen. Porvoo: WSOY.

Mäkelä, J. 2010. Lapsena yhdessä koettu ilo ehkäisee mielenterveysongelmia. Kasvun kumppanit. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/ajankohtaista/kuukauden/lapsena_yhdessa_koettu_ilo_ehkaisee_mielenterveysongelmia [viitattu 28.10.2010].

Salminen, P. (toim.). 2005. Yhdessä kasvattamaan kohti välittämisen toimintakulttuuria. Keuruu: Otava.

Suojala, M. (toim.) & Karjalainen, M. (toim.). 2001. Avaa lasten kirja! Johdatus lastenkirjallisuuden lajeihin ja käyttöön. Helsinki: Lasten keskus.

Tomlinson-Keasey, C. 1981. Lapsen näkökulmasta. Keuruu: Otava.

Turunen, H. (toim.) & Jokela, E. (toim.). 2005. Lukuleikki. Sadut seuraksi, kirjat kavereiksi ja lorut lelukoppaan. Lahti: Lukukeskus.

Vasu – Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Oppaita 56. Helsinki: Stakes.

Ylönen, H. 2000. Loihditut linnut. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Woolfson, R. 2003. Pienten puhetta. Helsinki: Otava.

Saatesanat Upseerin päiväkodin työntekijöille

Kuvakirja kertoo neljä vuotiaasta pojasta, Aaposta, joka aloittaa päivähoiton. Kirjan tarkoitus on tukea päivähoiton aloittamista koko perheessä. Tarinassa käsitellään lapsen tunteita päivähoiton aloittamisesta ja tutustutaan päivähoiton rytmiin. Kuvakirjan tarkoitus on helpottaa päivähoiton aloitukseen liittyvää jännitystä niin lapsella kuin vanhemmilla. Kirja toimii myös kasvatuskumppanuuden välineenä.

Mielestämme kuvakirja olisi hyvä lukea lapselle kotona tapahtuvan tutustumiskeskustelun sekä päiväkotiin tutustumisen jälkeen. Ennen tutustumiskäyntiä luettuna kirjan tarina ja kuvitus antavat kuvan päiväkodista ja perhe tietää mitä odottaa. Näin päiväkotia tehdään tutuksi jo ennen päivähoiton varsinaista aloitusta ja tämän tavoitteena on lievittää lapsen ja vanhempien jännitystä. Kirjan tarkoituksena on myös tuoda esille päivähoiton tuomia lapselle miellekkäitä asioita, kuten askartelut ja leikkihetket uusien kavereiden kanssa. Myös tämä osaltaan pehmentää päivähoiton aloitusta.

Tarkoitus olisi, että työntekijä veisi *Aapon jännittävä päivä* -kuvakirjan mukanaan tutustumiskeskusteluun. Näemme kirjan ”jäänmurtajana” niin työntekijän ja lapsen, kuin työntekijän ja vanhempien välillä. Työntekijöiden on tärkeää tuntea kirjan tarina. Tarinaan voi myöhemmin palata niin lapsen kuin vanhempienkin kanssa.

Kirjaa luovuttaessa on työntekijän hyvä kertoa vanhemmille kirjan tarkoituksesta ja siitä, milloin kirjaa olisi hyvä lukea lapselle. Kirjan alussa on saatesanat vanhemmille. Saatesanat antavat vanhemmille tietoa kasvatuskumppanuudesta ja kirjan tarkoituksesta. Saatesanoissa kerrotaan myös siitä, milloin ja miksi kirjaa on hyvä lukea lapselle. Vanhemmille voi myös kertoa kirjan lopussa olevasta ”tyhjistä kehyksestä”, johon vanhemmat voivat kirjata lapsensa kertomuksen ensimmäisestä hoitopäivästä.

Kuvakirja on ensisijaisesti tarkoitettu 3–5-vuotiaiden ryhmässä aloittaville lapsille ja heidän vanhemmilleen. Kirja toimii myös perehdytyksenä ryhmää vaihtaville lapsille ja heidän vanhemmilleen.

Hyvät vanhemmat, tervetuloa Upseerin päiväkotiin!

Päivähoidon aloittaminen vaikuttaa paitsi lapsen, myös koko perheen arkeen. Päivähoidon aloittaminen tuo lapselle paljon uutta: kodin rinnalle kokonaan uuden kasvuympäristön, sekä uusia sosiaalisia suhteita niin lapsiin kuin aikuisiin. Lapsen päivähoidon aloittaminen voi olla jännittävä asia myös lapsen vanhemmille. Tämän kirjan tarkoituksena onkin pehmentää päivähoidon aloitusta koko perheessä.

Tämä kirja on tarkoitettu luettavaksi ennen päivähoidon aloitusta, mutta sopii myös ryhmää vaihtavalle lapselle. Kirja kertoo tarinan Aaposta, 4-vuotiaasta pojasta, joka aloittaa päivähoidon. Kirjan tarkoituksena on tuoda päiväkodin arkea ja tapoja tutuiksi jo ennen varsinaista päivähoidon alkamista. Kirjan tarina kuvaa realistisesti Upseerin päiväkodin toimintaa ja kirjan kuvitus mukailee päiväkodin tiloja.

Kirja on hyvä lukea lapselle myös ensimmäisen hoitopäivän jälkeen. Kirjan avulla voi käydä lapsen kanssa läpi ensimmäisen hoitopäivän kokemuksia, esimerkiksi vertaamalla Aapon ensimmäistä hoitopäivää lapsen omaan. Kirjan loppuun on myös varattuna sivu, johon aikuinen kirjoittaa lapsen oman kertomuksen ensimmäisestä hoitopäivästään.

Lapsen kanssa voi jutella esimerkiksi uusista kavereista, mitä päiväkodissa tehtiin, mikä oli kivaa tai mikä oli tylsää. Viimeiselle sivulle lapsi voi myös itse piirtää ensimmäisestä hoitopäivästään.

Vanhempien ja päivähoidon henkilöstön välinen yhteistyö linjataan valtakunnallisissa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kasvatuskumppanuudeksi. Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja henkilöstö tietoisesti sitoutuvat toimimaan yhdessä turvatakseen lapsen kasvun ja kehityksen. Tutustumiskeskustelun tavoitteena on, että vanhemmat saavat apua lapsen valmistamisessa päivähoidon aloitukseen. Ennen päivähoidon aloitusta käyty keskustelu jättää vanhemmille aikaa valmistella lasta päivähoitoon. Aikuisten luoma keskinäinen suhde kannattelee lasta päivähoidon aloituksessa. Kirja toimii samalla kasvatuskumppanuuden välineenä. Kirja tarjoaa vanhemmille välineen, jonka avulla he voivat valmistaa lastaan päivähoidon aloitukseen.

Toivomme teille mukavia hetkiä kirjan parissa ja Upseerin päiväkodissa!

Kirjoittanut:

Mari Anttila, Emmi Haapala

Kuvittanut:

Maiju Liikka

Opinnäytetyö 2010

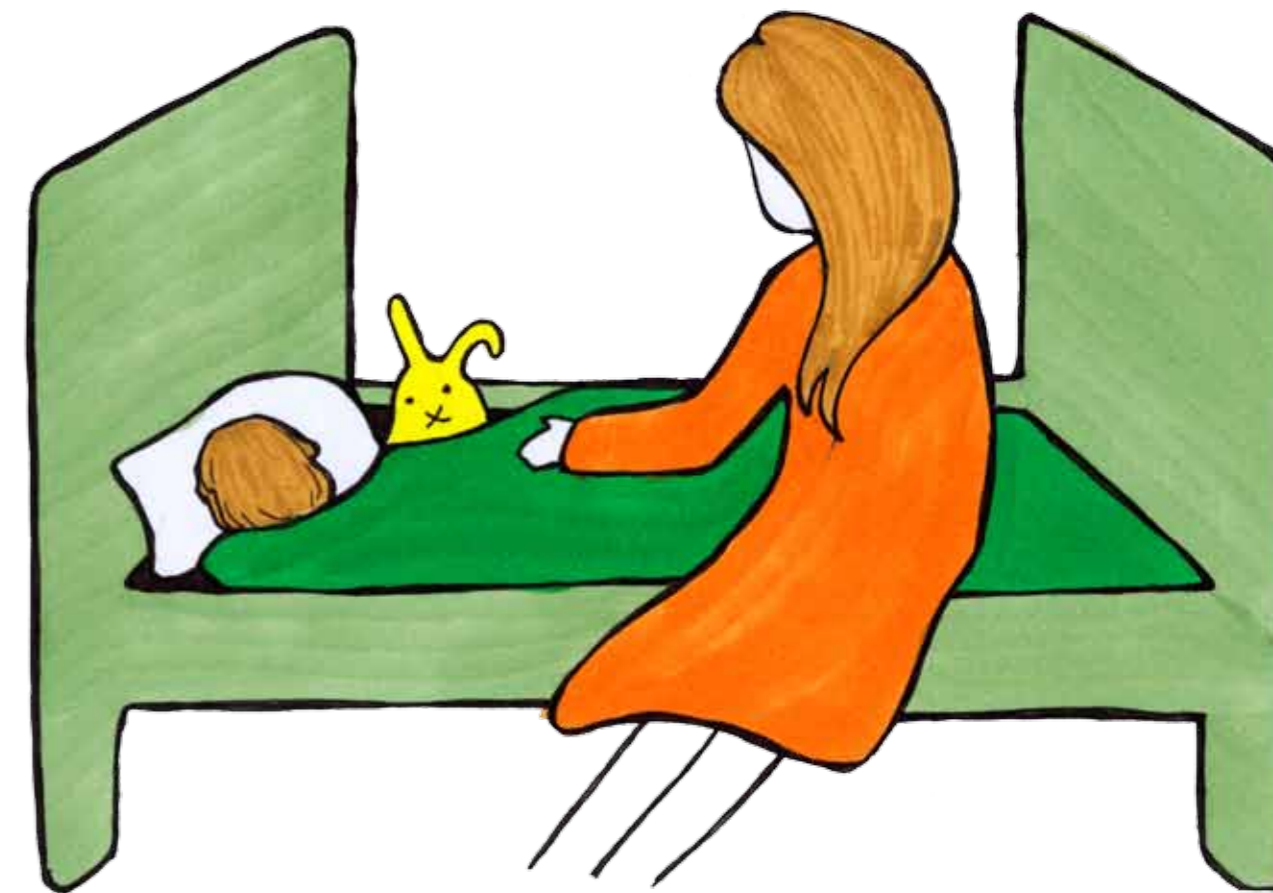
Moi, minun nimeni on Aapo. Olen neljävuotias ja osaan jo ajaa polkupyörällä! Kuka sinä olet?

Kuulin, että sinäkin olet aloittamassa päiväkodissa. Minäkin olen vasta aloittanut päiväkodissa ja minulla on ollut tosi kivaa! Siellä on muitakin lapsia ja me teemme siellä kaikkea hauskaa; välillä askarrellaan ja leikitään kavereiden kanssa legoilla.

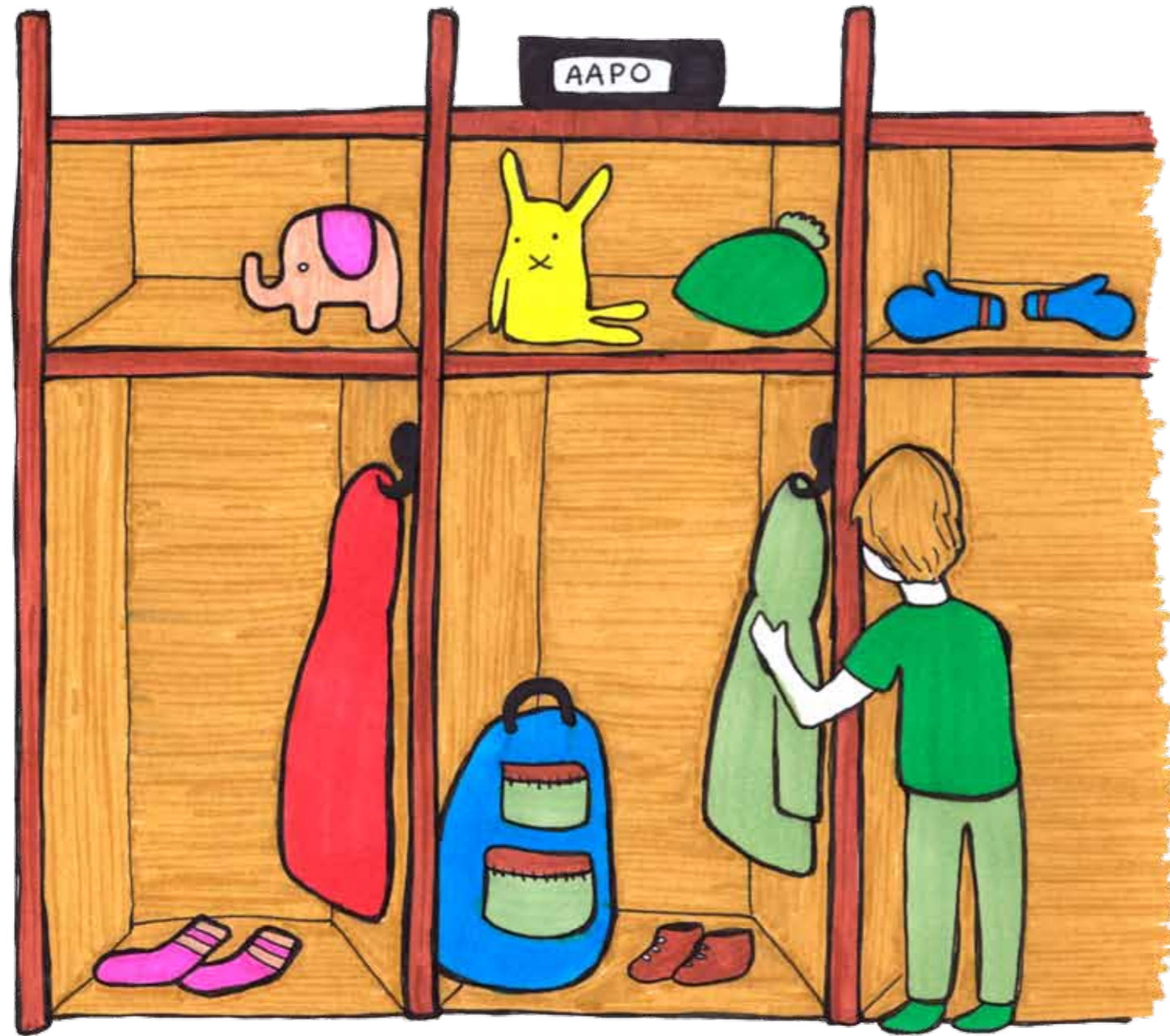
Jos haluat kuulla, voisin nyt kertoa sinulle minun ensimmäisestä päivästä päiväkodissa!

Äiti ja isä herättivät minut aamulla aikaisin. Äiti oli jo aikaisemmin kertonut, että hänkin aloittaa työt niin kuin isäkin ja minut viedään päiväkotiin hoitoon siksi aikaa. Äitiäkin jännitti mennä töihin, mutta päätimme molemmat yrittää olla reippaita. Minusta oli kummallista ettemme syöneet aamupalaa kotona, niin kuin yleensä, mutta äiti kertoi että syönkin aamupalan päiväkodissa. Äiti pakkasi reppuuni vaatteita ja minä sain itse valita unikaverin. Ennen töihin lähtöä isä toivotti minulle hyvää hoitopäivää ja antoi pusun. Kun äidin kanssa lähdimme autolla, isä huikkasi vielä ovelta: "Olkaahan molemmat reippaita!"

Päiväkoti näytti minulle jo tutulta. Olimme käyneet äidin ja isän kanssa tutustumassa päiväkotiin aikaisemmin. Viimeksi lähdin äidin ja isän kanssa takaisin kotiin, mutta tällä kertaa jäinkin päiväkotiin. Minua vähän jännitti. Ovella minua ja äitiä oli vastassa tutun näköinen aikuinen, Leena. "Sinähän kävit meillä", huudahdin. Minä sain oman lokeron jossa luki minun nimi. Äiti jätti lokeroon reppuni ja unikaverini. Minä riisuin siihen ulkovaatteeni. Kävimme äidin kanssa käsipesulla ja äiti vei minut huoneeseen, jossa oli jo muita lapsia ja aikuisia.

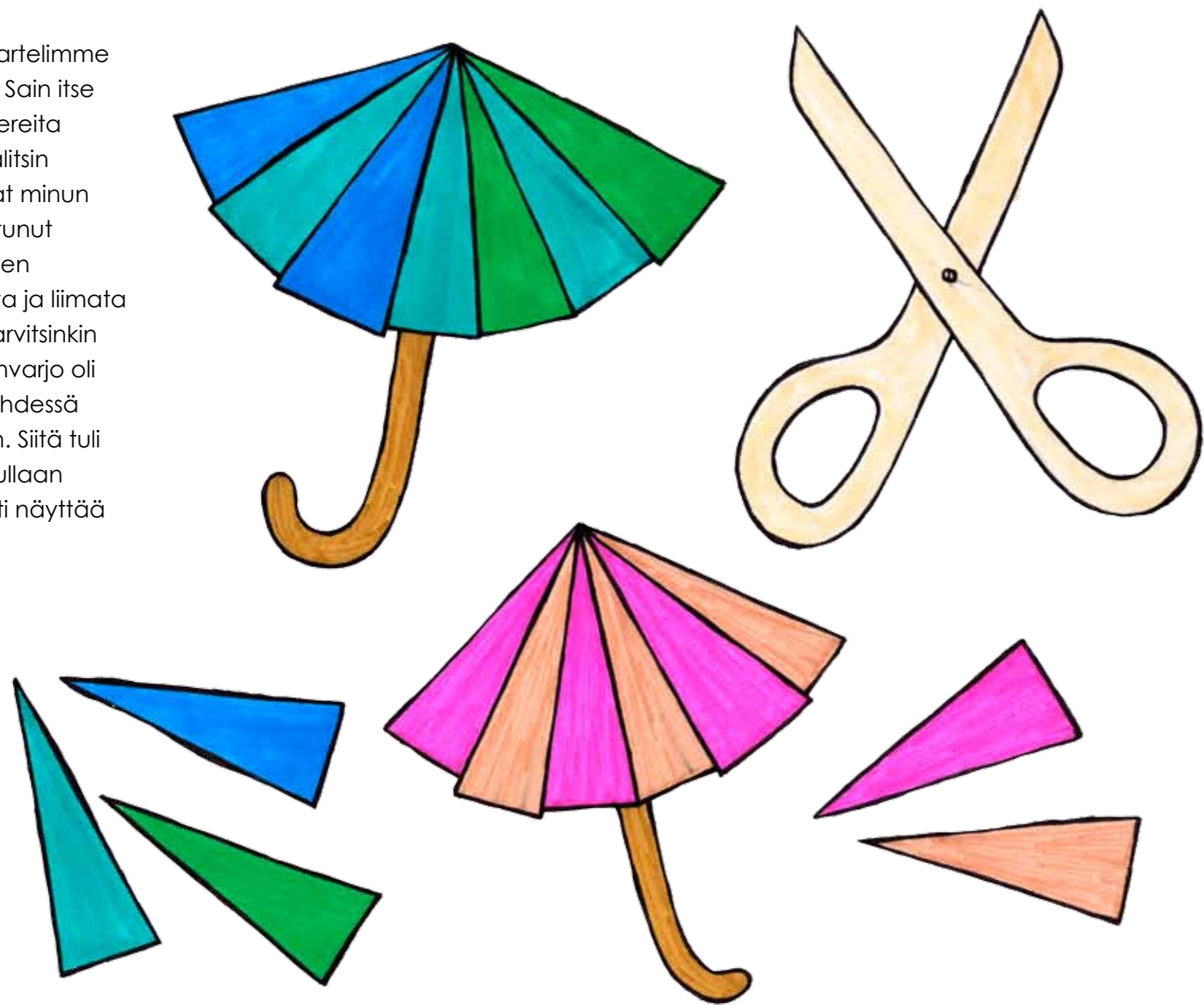

"Nyt minun täytyy lähteä töihin", äiti sanoi. Minä halusin äitiä lujasti ja minua alkoi itkettää. Äiti halasi minua ja antoi pusun poskelle ja sanoi että tulee varmasti hakemaan minut kun pääsee töistä. "Tulehan Aapo vilkuttamaan äidille ikkunasta", Leena sanoi, "katsotaan lähteekö äidin auto käyntiin". Tartuin Leenaa kädestä kiinni ja kävelimme ikkunan luo. "Siellähän äiti näkyykin, vilkutetaanpa äidille, hei hei", Leena jutteli. Vilkutin kovasti äidille ja kyllähän se auto lähti käyntiin.

"Lähdetäänpäs Masit omalle puolelle aamupalalle", Leena sanoi. Minulle oli oma paikka pöydässä, jossa istui muitakin lapsia. "Aapo, tulepa hakemaan puuroa", Leena sanoi ja minä menin hänen luokseen hakemaan lautasen. Sain kantaa puurolautasen ihan itse omalle paikalleni enkä sotkenut yhtään!

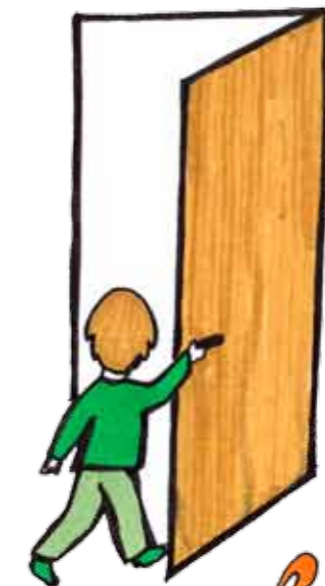

Aamupalan jälkeen askartelimme värikkään sateenvarjon. Sain itse valita minkä värisiä papereita halusin käyttää. Minä valitsin vihreää ja sinistä, ne ovat minun lempiväriini. Vieressäni istunut tyttö teki vaaleanpunaisen sateenvarjon. Sain leikata ja liimata ihan itse, vaikka välillä tarvitsinkin vähän apua. Kun sateenvarjo oli valmis, kiinnitimme sen yhdessä Leenan kanssa ikkunaan. Siitä tuli tosi hieno! "Kun minua tullaan hakemaan, niin aion heti näyttää tämän äidille".

Askartelun jälkeen menimme piiriin, jossa katsoimme kalenteria. "Seuraavaksi lähdemmekin ulkoilemaan", Leena sanoi.

Ensin menin vessaan...

... omalle lokerolle pukemaan...

...ja sitten jonoon oven luokse.

... eteiseen laittamaan kengät...

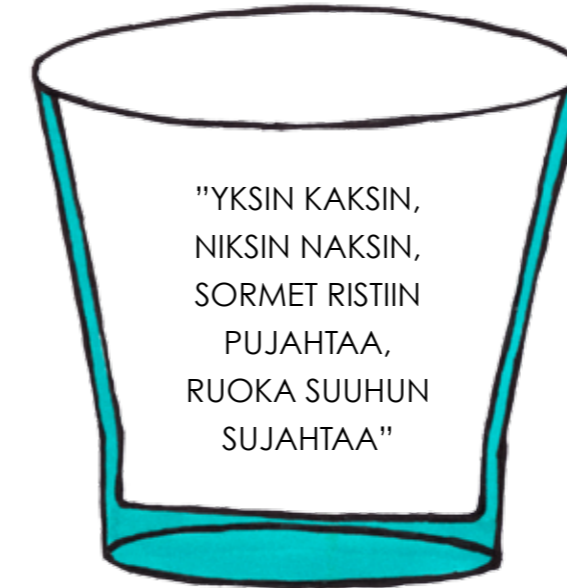
Ulkona osa pojista pelasi jalkapalloa. Minä pääsin mukaan peliin. En kuitenkaan jaksanut pelata kauaa, koska ulkona oli paljon muutakin tekemistä.

Laskin liukumäkeä, keinuin ja ajoin kuorma-autoilla.

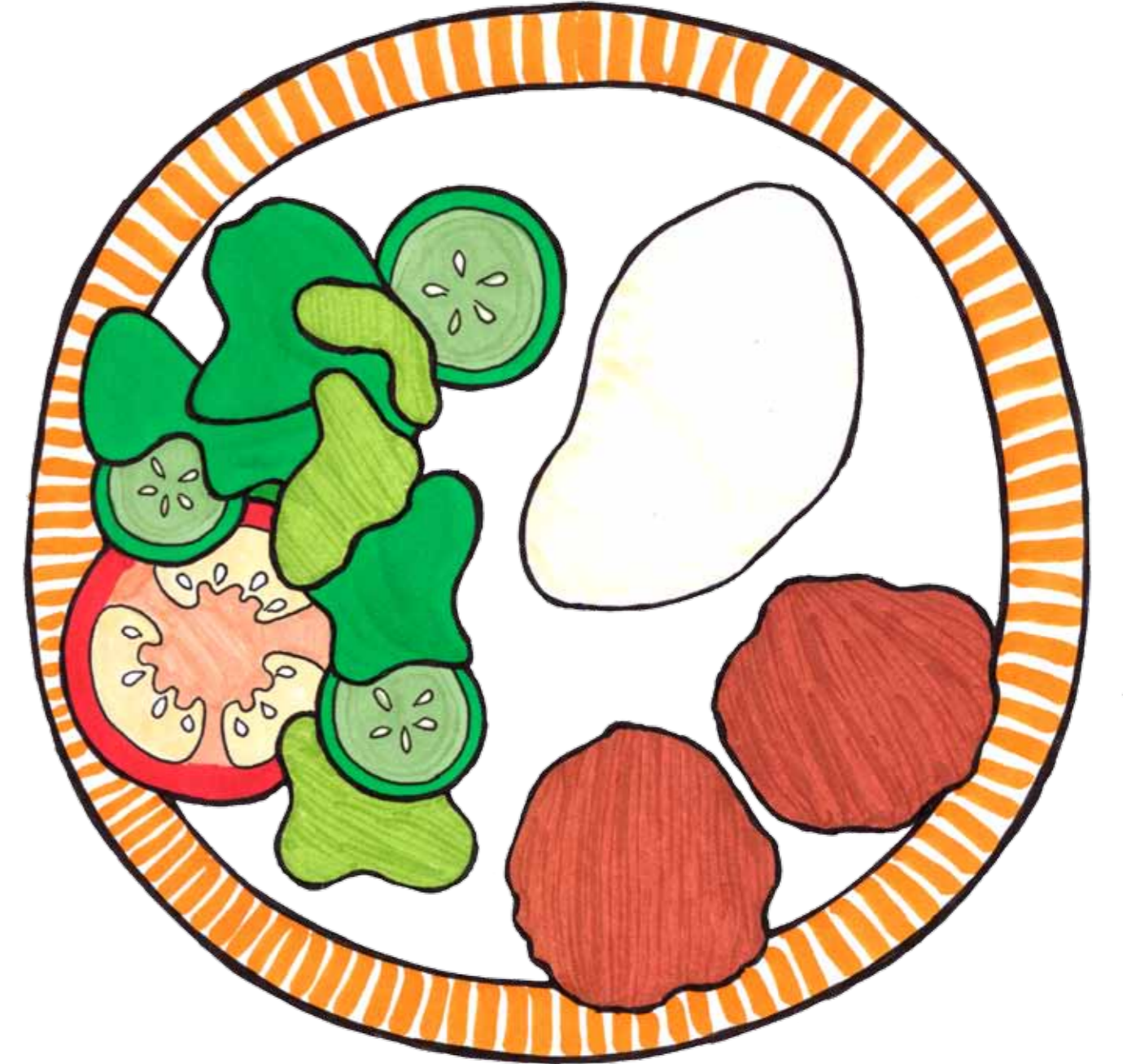
Huomasin pihalle ajavan punaisen pakettiauton. Uusi kaverini Ville sanoi, että se toi meidän ruuat. Minusta se oli hirmuisen jännittävää! "Noniin Masit, siivotaanpa lelut ja lähdetään sisälle syömään", Leena sanoi. Minulla olikin jo kova nälkä. Kun lelut oli siivottu, teimme taas jonon ja lähdimme sisälle.

Riisuttuani vaatteet kävin käsipesulla ja menin istumaan omalle ruokapaikalleni. Onneksi muistin missä minun paikkani oli! "Tänään on ruokana perunaa, lihapullia ja salaattia", Leena kertoi. Sanoimme yhdessä ruokalorun:

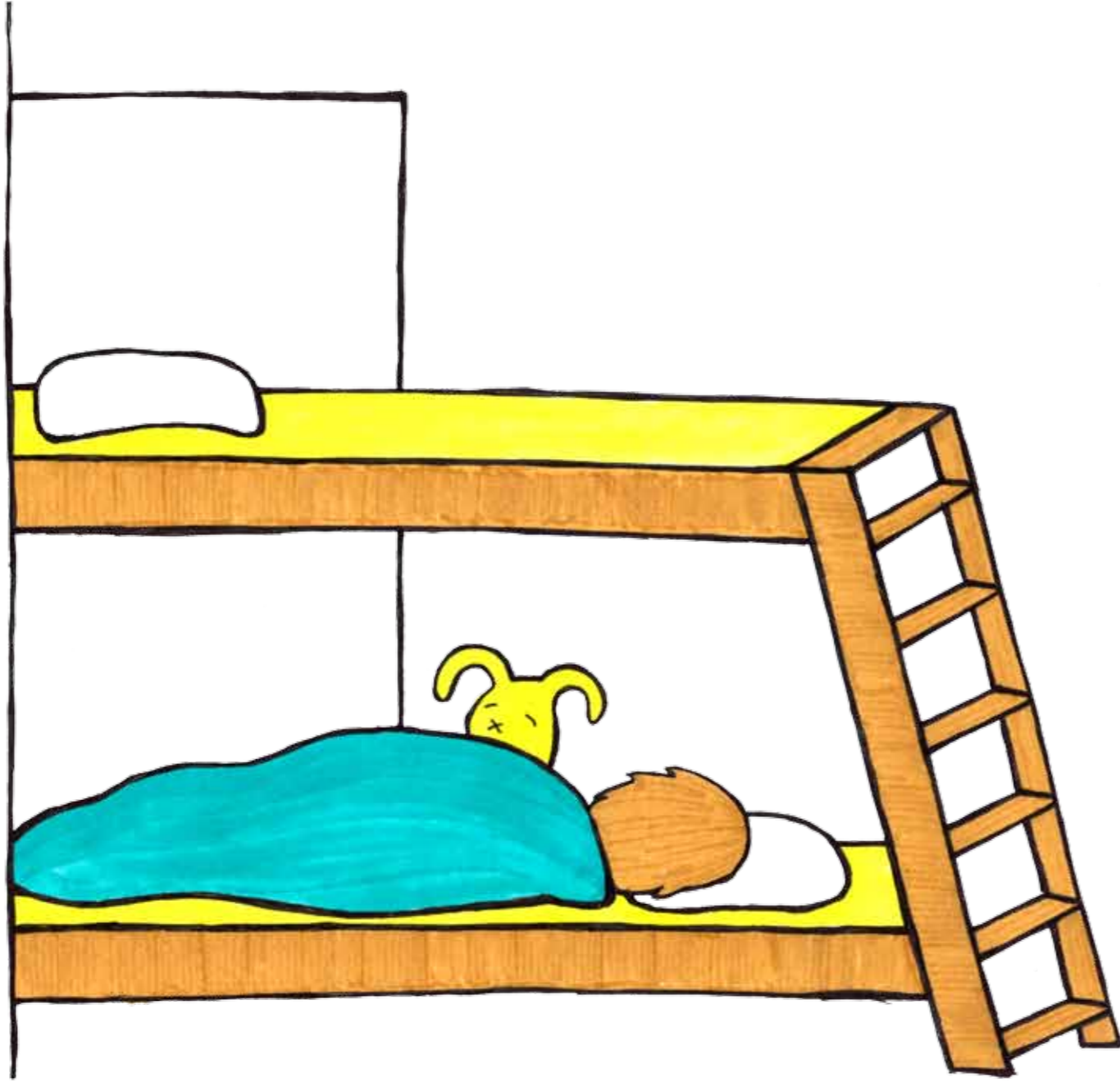

Kun tuli minun vuoroni mennä hakemaan ruokaa, sain itse kertoa kuinka monta perunaa ja lihapullaa halusin syödä. Otin ensin vain yhden perunan ja kaksi lihapullaa ja vain maistiaisen salaattia, mutta hain kyllä myöhemmin lisää.

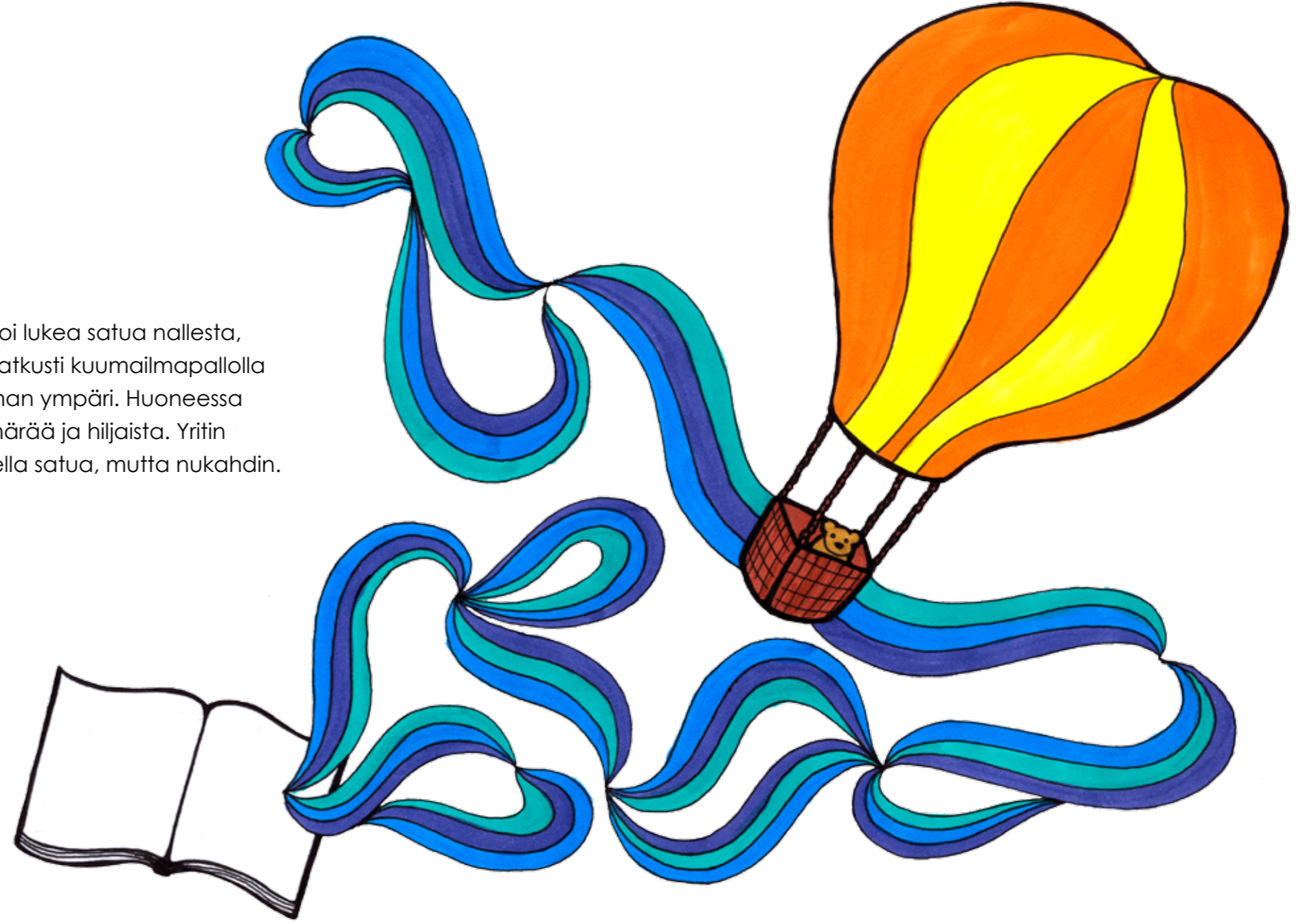

Kun olin syönyt ruuan ja leivän ja juonut maidon, sain luvan viedä astiat kärryyn. Sen jälkeen sain hakea pastillin hauskaasta automaatista.

Ruuan jälkeen menin vessan kautta päiväunille. Riisuin vaatteet omaan lokeroon ja otin kotoa tuomani unikaverin kainalooni. Seurasin tätiä takaisin Masilaan ja kappas, huone oli muuttunut! Kaapeista oli putkahtanut esiin pienet kerrossängyt. Minulla oli oma paikka alasängyssä. Olisin kyllä kovasti halunnut ylösänkyyyn, mutta isommat lapset nukkuivat siellä.

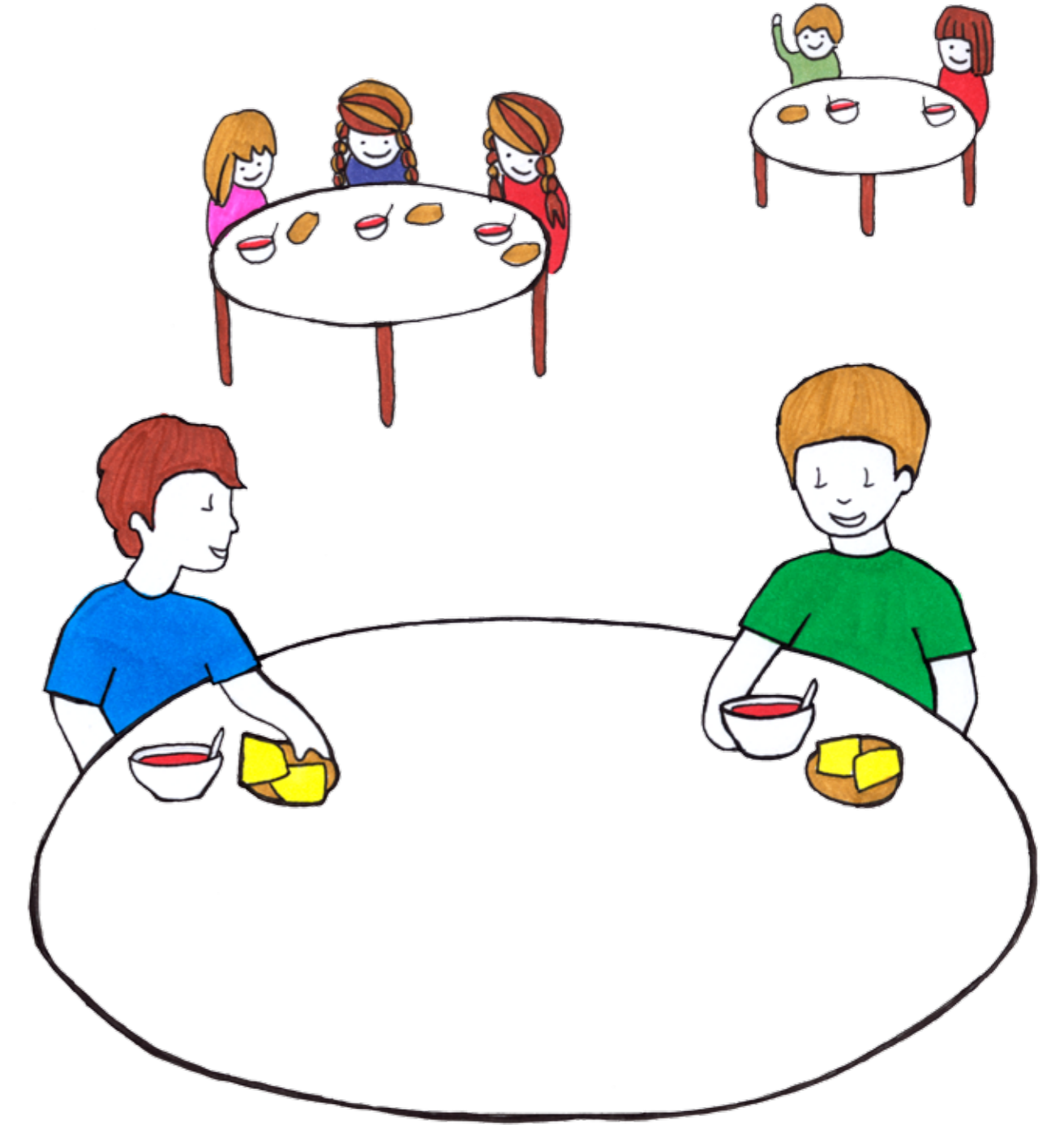
Täti alkoi lukea satua nallesta, joka matkusti kuumailmapallolla maailman ympäri. Huoneessa oli hämärää ja hiljaista. Yritin kuunnella satua, mutta nukahdin.

Kun heräsin päiväunilta, minulla oli ikävä äitiä ja isää. Leena huomasi, että minua itketti: "Mikä Aapoa harmittaa?" Kerroin Leenalle ikävästäni. Leena kertoi äidin tulevan hakemaan minua heti, kunhan ensin syötäisiin välipala ja leikittäisiin hetki. Minulle tuli heti paljon parempi mieli!

Välipalaksi söin leipää ja juustoa ja mansikkakiisseliä. Ruokapöytään oli tullut uusi lapsi sillä aikaa kun olin päiväunilla. "Minua tullaan hakemaan vasta kun on jo pimeää", uusi lapsi kertoi. Ihmettelin kovasti, koska Leena sanoi että minua tullaan hakemaan jo ihan kohta. Päiväkotiin oli tullut myös uusia aikuisia, jotka tulivat iloisesti tervehtimään minua.

Välipalan jälkeen saimme leikkiä. Päiväkodissa oli niin paljon leluja, paljon enemmän kuin minulla kotona! En oikein osannut valita mitä olisin halunnut leikkiä.

Ville pyysi minua leikkimään automatolla. Löysimme kaapista paljon autoja ja laitoimme ne kaikki parkkiin automatolle.

Muitakin lapsia tuli leikkimään meidän kanssa. Minä sain olla poliisi ja ajella poliisiautolla ympäri kaupunkia. Tytöt leikkivät prinsessaleikkiä. Heillä oli päällään punaiset prinsessamekot!

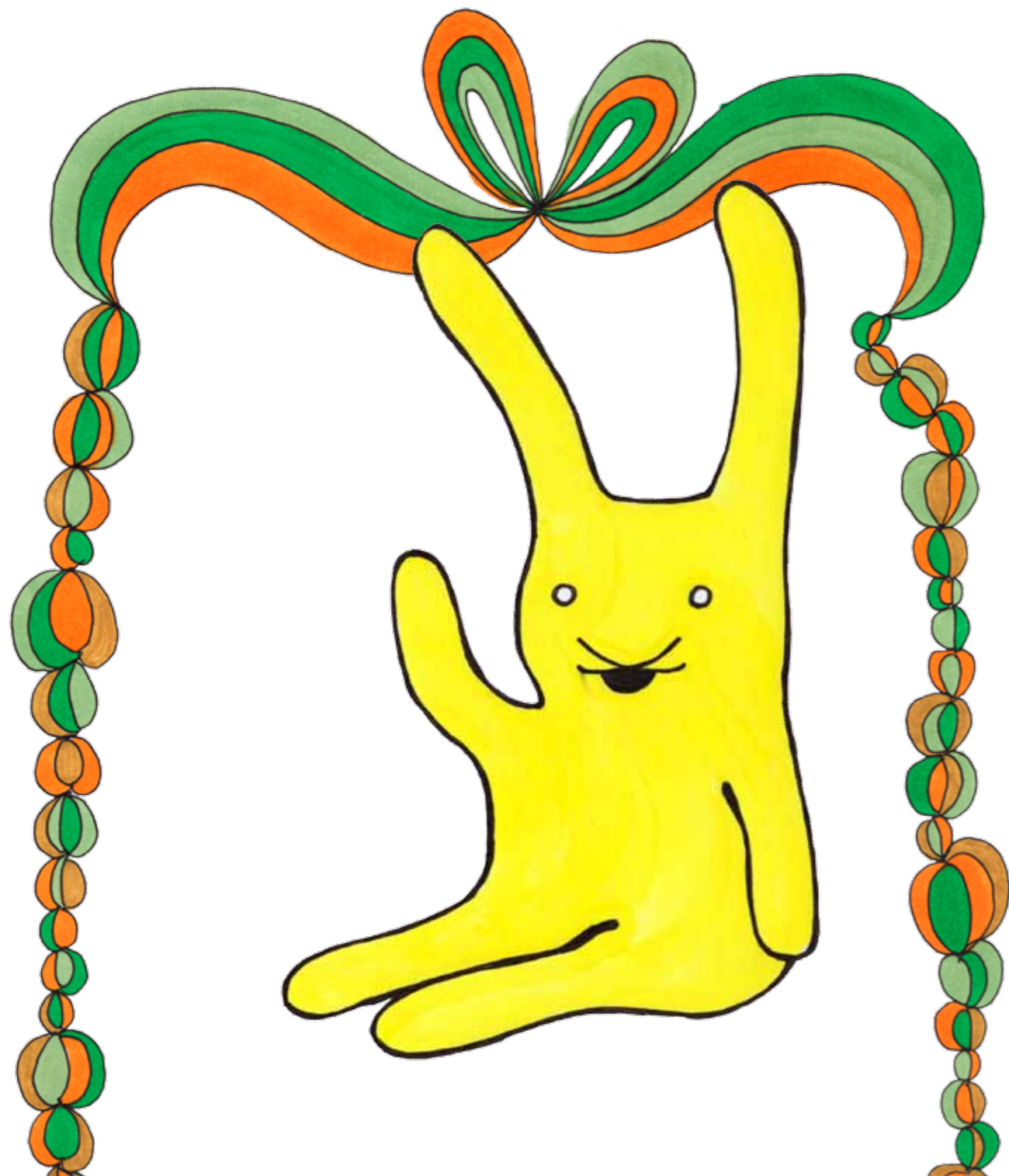

Kesken leikin Leena huusi "Aapo, katsopa kuka täällä on!". Käänsin päätäni ja huomasin äidin huoneen ovella. Minulla oli niin hauskaa autoleikissä, etten edes muistanut että minua tullaan pian hakemaan. Oli silti ihanaa nähdä äiti. Juoksin halaamaan äitiä ja kerroin että sain olla poliisi! Näytin äidille myös sateenvarjon ikkunassa: "katso äiti, sain ihan itse valita värit". Äidinkin mielestä sateenvarjo oli hieno.

"Äiti, äiti, yksi lapsi sanoi, että hän on päiväkodissa pimeään asti! Hän katsoo siellä Pikku Kakkosen ja kaikki.", kerroin äidille. Äiti ja Leena kertoivat minulle, että joskus kun äiti ja isä ovat myöhään töissä, minäkin olisin päiväkodissa iltaan asti. Silloin saisin leikkiä pidempään kaikilla päiväkodin leluilla!

Äiti jutteli Leenan kanssa, enkä minä olisi millään jaksanut odottaa. Olisin heti halunnut päästä kertomaan uusista kavereista ja leluista ja leikeistä! Menimme äidin kanssa yhdessä lokerolleni ja puin reippaasti päälleni. Äiti sanoi, että unikaverin voi jättää yöksi päiväkotiin, koska tulisin taas seuraavana päivänä uudelleen. "Heippa", huusin kaikille uusille kavereille ja aikuisille.

Kotona kerroin isälle kuinka kiva päivä minulla oli päiväkodissa. Kerroin isälle sateenvarjosta, punaisesta pakettiautosta ja Villestä! Isä lupasi, että saisin joskus pyytää Villen meille leikkimään, jos se sopisi Villen äidille ja isälle. Isänkin mielestä oli tosi kivaa, että sain uusia kavereita.

Sellainen oli minun ensimmäinen päiväni päiväkodissa. Toivottavasti sinunkin ensimmäinen päivä Upseerin päiväkodissa on yhtä hauska!

